

Kauksi Ülle:
 „500 prantslast saistaš
 pistü ja nii mi
 laulsõmigi suurõ
 kooriga laulu maaha.“
 lk 3

Valgu Meel:
 „Hoiām' süāmeħ ti laulusõnno,
 hinge pääl ti lauluhellü,
 unõhta-i mi mamakõisi,
 lasõ-i meeļest lauluimmi.“
 lk 9

Raudoja Ahto:
 „Seto Instituut om võtnu
 hindäle ka ütest ülesandõst
 mi aoluku alal hoita' ja viil
 niimuudu, õt kõik, kiä'
 tahtva', päsesi' toolõ mano.“
 lk 11

Setomaa

Hind 1.50 eurot

November 2023, nr 11 (408)

Välläandmist tugõ Setomaa Kultuuriprogramm

Vahel Setomaa valla leht

Seto Käsitüü Kogo nulk mardilaadol om visiitkaart Setomaalõ

Õgal aastagal om mardilaat umma näko ja vöi jo planiiri' ja arvada', a kotusõpääl om õks kõik tõisildõ. Šool kõrral oll pallo vahtsõt.

LÕIVU MERLIN

Alustusõs oll Saku Suurhallist saanu' Unibet Arena – nii vahtsõnõ ku vana nimi omma' mõlõba' ulli' ja tegevä' inne-kõkkõ kolmatalõ osapoolõlõ reklaami vai sis ütskõik määne tuu nimi om.

Tõõnõ suur muutus oll tuu, õt nelä päävä asõmõl olti kauplõmah kolmõl pääväl – nelä-pääväst puulpühäni'. Ma olõ kindla, õt mõni tull harinõmisõ pääle kohalõ ka' pühä-päävä. Sääne kõrralduslik muudatus oll mitmilõ kauplõjidlõ pikält oodõt, parep kol' tegüsät päivä ku nelli, minkõst edimäne ja viimäne omma' lahja'. Kõik jo tiidvä', õt kõgõ parep kraam om edimätsel pääväl, selle õt pallo-sit asju om näpotüüle umadsõlt õnnõ üts.

Muudatuisi rida lätt edesi. Lava, mia oll aestit olnu' kest laadoplatsi, oll no' tougat üte saina viirde ja kotussidõ paistu, õt programm läts kuvagimuudu tähele pandmalda' müüda. Helimehe' olli' ka' kõrvakuuldmisõ saanu' tagasi ja šool aastagal ostja'-müüjä' pia-as kauplõmisõ aol inäp muusikast üle täntämmä, kukki' kol' päivä kõvõba helüga' kõnõlõminõ and õks tunda'.

Vana hüä ansambli Vares vaakõ a õks nii, kuis joudsõ, selle õt noh nimi om sääne.

Viimädse muudatusõna tuu vällä hinna', mia' olli' nõsõnu' nii ku kohetus, ka' sissepäämisõ pilet, mia oll no' 6 eurot ja 9 eurot, a hüä oll tuu, õt latsõ' kooni' 18. aastagani' sai' sisse ilma. Tuulõ kõõlõ kaemalda' oll nuuri veidõ vai sis kuulõ seletüstüü oll jäänü' nõrgas. Vabalt olõs võinu' näpotüü tunni asõmal tulla' mardilaadolõ kaema ja opma. Šool kõrral oll hulga seminarõ ja opitarõsit ja olõs saanu' kõrraga' meistridõ käest küüsüdä'.

Õga aastagaga' tulõ inäbä sisse disaini, a õnnõs šooni' aoni' viil õks etnovõtmõh. A õks and tunda', õt kauplõja' omma' inäbä vaeldunu', mitmõ omma' jätnü' tulõmalda' kotusõmassu hinna peräst vai omma' veidebä päivi kotusõpääl.

Kõrraldaja' olli' inäbä vaiva nännü' reklaami, sotsiaal-meedia, visuaali ja digitalisiimisõga'. Edimäist kõrda sai piledi osta' paprõvabalt veebilehelt. Tuu jaos, õt üritüs olõs halastõ silmi jaos parketikõlbulik, tulõ tetä' midägi' niilüda' kliima päästmisõ muudu, kaemalda' toolõ, õt mia om Aafrikah ja Aasiah, koh mi EL prahti õgapäävõtselt mitmidõ tonnõ jago ar' palotõdas. A kauplõja' sai' mõnõ' tasuta kutsõ', õt ummi sõpru üteh meeltä'.

Külälisi oll kindlahe inäbä ku aastaga iist ja säänest niisa-

mata istmist ja uutmist olõki-is. Korgõ piledihind meelüt kohalõ ostja' ostma, nä tulõ-õs niisamata kaema. Joulukingtüisi väiga' ostõta-as, ostõti asju hindäle ja kodolõ vai lähebilõ.

Kaibati, õt süük sai liisnalt kipõlt otsa. Ma eis' šool kõrral lämmind süüki osta-as, tsõõrmajandusõ anomidõga' mässäminõ tege liisnalt tüllü, a osti erivajaduisiga' inemisi käest palamapandmisõ ruusõ, mütsu-meistrilt meriinovilladsõ mütsü ja tundõpäält ost oll ankruki-räga' kinda'. Piaaigu olõs flamingosidõga' villadsõ' kapuda' ka' ar' ostnu', a olli' liisnalt kall'i ja massinaga' koet. Massinaga' koet kapuda' omma' kehvebä' tuuperäst, õt kunds koetas tõisildõ ja lang om kehvep. Kudamismassinalõ õga jäme-hüsega' lang kõlba-ai.

Setomaad esindi' šool kõrral Jacobsoni Külli kindidõga', sepp Raivo, Tsooru potitehas ja Seto Käsitüü Kogo ütime lett, koh päämäne rõhk oll info jagamisõl ja rahvarõivaraamadu müümisõl.

Setodõl läts hõste. Mulk ikk, ku seto sündü, ja oll ka' põhjust, setokõisil om kauplõminõ vereh. Jo aastakki om mardilaa-bulik, setokõisi laadonulk inne-kõkkõ info jagaminõ ja võimaluisi tutvustamisõ kotus, koh om pant vällä kõgõ parebist parep. Seto Käsitüü Kogo nulk šool laadol oll visiitkaart Setomaalõ.

Jacobsoni Külli mardilaadol.
Lõivu Merlini pilt

Võro maakunna aasta esä Vaidla Kaarel perre keskel. Eräkogo pilt

Vaidla Kaarlit tunnustõdi aasta esä tiitliga

KAUKSI ÜLLE

11. novembril oll' kultuurimajah Kannõl esädapääväle pühendet kontsertaktus ja sääl kuulotõdi vällä Võro maakunna aasta esä. Aasta esä löüdmine ja tunnustaminõ om Võro maakunnah pikemb kommõh.

Vaidla Kaarel eläs Kolodavitsa küläh. Tä tull' Setomaalõ elämä hüä elokeskkunna, luudusõ ja paikkundligu kultuuri peräst. Kuna tä om jo 10 aastat

olnu Wikimedia protsessi arhi-tekt, saa tä tetä' tüüd kotoh ja eis' valit tüüaoga. Kõnõlõs kuut kiilt ja oppõ ar' ka seto keele. Jo veidõ aigu pääle Setomaalõ kolimist mänge tä varõst Mii-tsirgu Lihavõõtõtättri etendüseh „Millest tsirgu' laulva“ Obinitsah aastal 2015. Kaarel tutt laulda' kõgõ keerulidsõmbit ja vanaaigsõmbit vana helüladiga rahvalaulõ iist, niisamatõ mæng karmoškak ja viulit.

Kaarli perre latsi hoiõtas pallo luudusõh ja näidega matka-

tas. Kaarel lüü üteh ka Ned-säjä külä tegemistõh. Viimäte ollgi timmä avvu trehvädä' Rätsepä Triinu ja Erki saajah, koh tä oll' truuska. Tuud, õt kiäki opis mõnõ seto laulu selges, tuud õks johtus, a truuska jutt om hoobis rassõmb pala – sääl tulõ oppi' ka seto nalju loogikat, tunnõtada' kotust ja aigu, löüdä' rutulinõ vastus. Tä sai kõrda uma rolliga ja tuu oll' õks meistreklass. Latsõ', kõik pereh võtt' saajust osa, pesämuna oll' uiiboossa küleh hällükeseh.

Tõsõ' joosi' pallidõ jalguga ringi.

Essipäävä aktusõl tulõt Võromaa Arõnduskeskusõ juhatusõ liigõh Tootsi Tiit miilde, õt novembri om mihi tervüse kuu ni tervüst tulõ hoita' nii hindä kui latsi hüäolu peräst. Niisamatõ julgusf tä essi edesi andma nii võro ku seto kultuuri ja perre perimust.

Võro maakunna aasta esä nominendi' olli' viil Kooseri Priit ja Kallari Illar.

Õnnõ ja tervüst kõigilõ perrilõ!

Õga laado jaos om vaia aigu, òt suurõbas kassu'

12. novembril kõrraga' pääle päälinah olnu' mardilaato tullu' käpe' näpotüülisõ' Verska talo-muusiumi moro pääle.

LÕIVU MERLIN

Ilm olõ-õs kõgõ parep ja mitmõ' kauplõja' olli' täks targa' ja kaenu' ilmatiatit ja jätnü' tulõ-malda'. Kaños olli' sama tennü' ka' ostja', a nii ku õks, kõgõ pareba' olli' kohal.

Šool kõrral vidi päivä üleb-sootska Leima Evelin ja täl tull tuu väiga' hõste vällä. Käpe naane joudsõ laulta', pilli mängi', tandsi', kauvvu' rahvah ja kõnõlda' näidega'. Kokko säet programm oll hultav ja sääil oll õgalõ ütele midägi' – oll tandsu ja oll laulu.

Hultav oll tuugi', òt pakti vällä säntsit tegemisi, minkõh oll liigtamist, teno minkalõ sai iho lämmäst. Mullõ hindäle miildü muusiumi ahopuiõ projekt – laadolisõ' sai' katõmehe saega' ahopuid saagi'. Säntse võistlusõ pias hindä moro päälg'i' tegemä. Pallõ nalja sai ka' karka otsah kaumisõ võist-lusõl. Loeti ar', òt kiä mitu sammu joudsõ tetä', inne ku maaha sattõ. Paistu lihtsa, a kõigil pruumjil lää-äs looh-kahe. Verska Vesi oll ka' üri-tusele tulnu'. Täpsebä käe ja teräväbä silmäga' sai' viipude-lit pikäle pildu'.

Hüä oll löüdü', òt oll olõmah sootskidõ telkki'. Šool kõrral oll sootskit veido', a parebahe näide kaup vällä paistu. Müügis oll raamatit, soolatsit ja magõ-hit sahvtõ, kudamisi ja muud kraami. Ma eis' tullu tulõma sootska Sarvõ Öiõ tett võrguga', kohes om hüä panda' sibulit. Võrk oll vanast vahtsõ projekt. A mu raha läts kõrraga' vahtsõ tsõõri pääle, ku sootska Jane oll tulnu' kauplõmma ummi hoi-dissidõga', minkõst üts läts kõr-raga' Öiõ korvi.

Hüä oll kaia' tuud umalt umalõ kauplõmist, koh kõik sai' ja anni'. Tuu jaos, òt tulõsi', tulõ eis' tööõnkõrd pall hüürdümmä tougada'. Ma eis' olli tulnu' innekökkõ kauplõmma, a ilm oll jaahe, sis osti kõrraga' naabri käest villadsõ' kapuda' ja tõmssi nuu' jalga. Kapuda' olli' peenõ-kõisi vardidõga' villadsõst lan-gast kõrralitsõlt koedu', tugõv-dusniit seeh. Paistu' vanal aol koedu', kinkõgi' kapilõud. No' inäp säntsit tetä-äi.

Ma eis' kaupli ehtidõga' ja šool kõrral sai ka' opatus seto-sit, òt midä osta' ja midä taso-oi osta' rahvarõividõ mano. Mui-dogi' nuu' nõvvoandmisõ' vei' ostja' mu mant minemä, a midägi' olõ-õs tetä'. Õks om viil arvamist, òt ütskõik

mäntse ehte võit rahvarõiva mano panda', òt kiäki' kohki' ka' tege nii. Või-i ja kiäki' piat tuu olõma, kiä tuu ausalt vällä ütles. Om mullõgi' ült aastagidõ iist, òt kuvvamuudu rätt päähã panda' ja òt rahvarõivih kõl-ba-ai istu', jalg üle tõõsõ. Ehtit teteh om ka' tuud ült, òt kuvva-muudu piat olõma pant kintüs-pail ja määne tuu sääil kukroh olõma piat. Väiko' asã lugõva' ja andva' nuu' ka' ar', òt kiä' om perimõsekandja ja kiä' olõ-õi.

Òt raha õks liigusi', sis ma lätsi Tsäimaja süümä. Ma olli näil edimäne klient. Siikhõttal taha tennädä' Tsäimaja rah-vast, kiä' tei' ekstra liigtusõ ja tõi' mullõ pudru kõrvalõ ka' marineerit kurki. Ma küüsü-üs, a nimeti, òt siiä' kõlbasi' ja sis kõrraga' mullõ kurk tuu-digi'. Setomaa söögikotussilõ ommõgi' tuu umanõ, òt oldas valmi' tegemä liisnaliigtuisi ka' sis, ku õkva küüsüki-i. Säntse' asã' tegevã' päävã parebas.

Päävã pääle sai selges, òt laadolisõ oll tulnu' inäbã, ku oll arvat, ja päävã tõõsõl poo-lõl olõ-õs inäp lämmind süüki, a rassõ ommõgi' ette mõtõlda', òt ku hulga rahvast kokko kor-jus. Vaest arvati, òt söögipak-jit tulõ laado pääle inäbã. Üts kauplõja küdsi päävã lõpuh kohetust. Ma jäi ulli näõga' kaema, selle òt laat oll jo läbi, a timã muudku' küdsi ja küdsi. Ma sis küüsse ja sai tiidã', òt tä tege tuud kannu jaos, taha-as kohetust niisamata ar' visada'. Ja sis tä viil kõnõl, òt tööõnõ-kõrd nä andva' niisamata ar', òt taso-oi kodo viiã', järgmät-sel päävãl olõ-õi tuuga' midägi' tetã'. Säänest saiu jagamist olõ innebidigi' trehvãnu' nägemã. Päämäne, òt ar' visata-ai.

Mu kõrval üteli puul müüdi Tupperware asju ja tekstiili, tõõsõl puul käve kipõ maiu müüminõ. Väiko' puust majamudeli' lätsi' hõste päämät-selt vanõbilõ ostjilõ, kiä' mõtli' ummi latsõlatsi ja joulu pääle. Puust talomaiu sai nii ku lego-sit joonisõ perrã kokko panda'. Meistri kõnõl, òt tä tege maiu üteh velega' ja omma' tsuut hädãh ullõ euronõvvõtõga', mia' pututasõ' iälist piirangut ja ohutust. Kotsidõ paistus, òt õgast nõudõst mõtlõsõ' aamõd-nigu' vällä nii ku võistlusõ kõr-rah, òt kiä mõist midägi' mõis-tusõvastast vällä tuvva'. Aes-tagidõga' tulõ vilumus. Paprõ' ja tegelik elo õgakõrd kau-ui jo ammuki' üttele jalga.

Ma tennã kõiki, kiä' tullu' laa-dolõ, ja käbehit kõrraldaiji, kiä' mõtli' vällä hultava programmi ja tegemisõ'. Hüä om tuu, òt üritust näüdätã ka' videona meediah.

Õga laado jaos om vaia aigu, òt kasuda' suurõbast. Saami' jäl' kokko järgmätsele aastagal.

Obinitsa külãmaja 60. sünnüpäiv

17. novembril 2023 sai 60 aastakka tuust päävãst, ku tuuaonõ Obinitsa vahtsõnõ koolimaja sai valmis ja huunõhe koliti sisse.

KUUSIGU VARJE

Setomaa Kultuurikeskus

1904. aastagast, kokko valu 59 aastakka, oll ant Obinitsah kooliharidust vanah kuulkerkoh ja sis 1963. aastaga sügise sai valmis vahtsõnõ kavvaoodõt koolimaja. Kooli nimes oll tuul aol Obinitsa 8-klassilinõ kuul.

60 aastaga iist om Vahesoo Matfona Hilana külãst kiro-tanu' säntse' ria':

Obinitsa kuulsa koolimaja om õks vahtsõst säetü, uuvõstõ om uuvõndõt. Om õks seeh elektri, man omma' elektrimassina'. Oll õks kaiv kavvõndõh, vesi oll versta takah. No' tulõ vesi vedroga', puhas vesi pumbaga'. Ümbre õks omma' männimõtsa', omma' pikã' pedäjãmõtsa'. Paistva' õks siih palgimõtsa', ümbre ringi hirmõmõtsa'.

Üteh kooliga' kolõ huunõhe ka' raamadukogo, mia 1925. aastagast oll olnu' vanah kuul-kerkoh. Vanast koolimajast kolõ vahtsõhe majja ka' rahva-maja ja nakas kooliga' suurt saali jagama aastagani' 1992. Tuul aol oll huugnõ seldsielo

Obinitsa koolimajast om saanu Obinitsa külãmaja.

Kuusigu Varje kogo pilt

ja koolimajah toimõt hulga huvitsõõrõ. Rahvamaja juhata-jas oll väigokõisi vaihidõga' 27 aastakka Horni Aino, kiä' par-hilla' kau sagõhõhe külãh ja mõist pallõ tuust ammudsõst aost kõnõlda'.

Obinitsa latsiaid alost ka' tüüd koolimajah aastagal 1965. Latsi oll latsiaiah kohki' 40 ja pia kõik latsõ' olli' üüpäiv sääil. 1977. aastagal keeleti latsiaial ummih roomõh tüütãminõ, selle òt kotus vasta-as nõvvõtõlõ. Pääle tuud oll viil latsiaid mõnt aigu nii üldã' põrmandu all, sis naati organisirmã latsi ja kasvataji vidãmisi Vahtsõ-liina latsiaida. 1980. aasta-gal, pääle remonti tulti tagasi. 1990. aastagal panti üüpãävãne

rühm kinni, selle òt olõ-õs inäp vajadust.

1991. aastagal sai valmis vahtsõnõ maja latsiaia jaos, parhillaanõ Obinitsa puhkõ-maja, ja latsiaid kolõ koolima-jast ar'. 1994. aastagal kolõ lat-siaia majja ka' raamadukogo.

Raamadukogo kolimisõ aol tõistõ majja tull Obinitsa raamadukokko tüühü Lillmaa Tiina, kiä parhillaki' om tüüh, nii òt Tiinal saa kevãjã Obini-tah 30. aasta tüüjuubõl.

2004. aastagal muudõti kuul Meremãe-Obinitsa Põhikoo-lis. 2008. aastagal Obinitsa kuul panti kinni ja hoonõh lãts remonti. Pääle remonti, 2009. aastaga sügise vai 14 aastaga iist sai maja parhillatsõ vällä-

nãgemisõ. Siiã' tetti külãkes-kus sporditegemisõ ja vaba ao tãütõmisõ jaos ja huunõhe kolõ' tagasi latsiaid ja raamadukogo. Obinitsa kooli lõpõtãja Lehes-e Ester om väigokõisi pausõga' nii Obinitsa koolih ku ka' lat-siaiaih olnu' tüüh üle 30 aastaga. Kõivigu Kaie om latsiaiaih olnu' tüüh 25 aastakka.

Tãämbã om Obinitsah külã-majah külãkeskus, raamadukogo, latsiaid ja Obinitsa Pen-sionãre Selts. Külãkeskusõ poolõl pääil oll pikãlt tüüh par-hilla' pensionãre seldsih toimõ-tav Piholaanõ Guuri.

Külãmaja sünnüpäivã tãhis-tedi novembrih Obinitsa külã-keskusõh üteh kõigi maja ine-misiga' ja laulõ ja tandsaga'.

Verska latsiaiah herãtedi jutusõ'

26. oktoobril oll Verska latsia-iah jutusõpäiv. Sarvõ Öiõ ja Maafa üteh latsiga' mänge' seto jutust „Repãn hanikarah“. Kõik latsõ', kiä' tahtsõ', sai' jutusõh üteh tetã'.

Perãst mængti kuuh seto laulumãnga. Hõrna Aare tekk üteh latsiga' tulõ üles ja tulõ-pãäl küdseti vorstikõisi. Ilm

oll tsuut jaahe, a joostõlõh sai' kõik lämmind. Perãst oll ütime ruvvasüüminõ, mia oll maulõ makõ ja kihãle kimmãs.

Kõik rühmã' sai' hindãle jutusõkaardi', òt perãstpoolõ saasi' tuud jutust vahtsõst ja vahtsõst lukõ' ja mængi'.

Jutusõpäiv oll projekti „Pres-erving Heritage“ üts jago.

Valms om saanu' kats setokeelist jutusõfaili ja jutusõkaartõ komplekt

Valms om kats setokeelist jutu-sõfaili „Repãn hanikarah“ ja „Tark ims“ üte luu jutustamisõ kaartõ komplekt.

Jutusõ' omma' mõtõld seto keele ja kultuuriga' tutvas saa-misõ jaos innekökkõ väikõbidõ latsi jaos ja noorõbilõ koolilat-silõ, a ilosa seto keele ja laulu kullõminõ tege hüvvãmiilt kindlahe ka' suurilõ. Jutusõ' ai Sarvõ Öiõ, jutufaili' sääd kokko Jaago Kristjan, jutusõsãadmisõ mõttõ autor om Sarvõ Maafa.

Viil om valms saanu' jutusõ „Repãn hanikarah“ mano mõtõld jutusõkaardi', òt latsil olõs lihtsap juttu miilde tulõta' ja eis' edesi jutusta'. Kõik Seto-maa kooli', latsiaia' ja raamadukogo' saava' jutusõkaardi paki.

Kae' perrã!

- Jutussit „Repãn hanikarah“ ja „Tark ims“ saat kullõlda': <https://www.youtube.com/watch?v=m0IVXl1s5us> ja <https://www.youtube.com/watch?v=2ZNYBMEJM70>
- Jutusõ „Repãn hanikarah“ jutusõkaardi' saat alla laati' aadressilt https://www.setomaa.ee/kogukond/docs/file/Loojutukaardid_Repan_hanikarah.pdf.

Jutussidõ lindstãminõ ja jutusõkaartõ paki' sai' tettüs teno projektilõ ER187 „Pres-erving Heritage“.

TULLUSA KAJA
Setomaa Liit

Jutusõkaardi'.

Sarvõ Maafa pilt

Jutusõring.

Saarestiku Sanna pilt

Projekt „Preserving Heritage“

Projekt „Preserving Heritage“ paarilisõ omma' Peipsi Kuutüü Kesku ja Setomaa Liit. Projekti saat lukõ' Peipsi Koostõõ Keskuse saidilt. Projekti ER187 „Preserving Heritage“ ütehrastas Õuruupa Liit Eesti EL välispiiri programmi vahendidõst.

Nahtsipäävã laat.

Lõivu Merlini pilt

Kaasrahas-tanud
Euroopa Liit

Undsõtõ maa' vei' Pariisi ja Albertville'i filmifestivalilõ

KAUKSI ÜLLE

Kõik nõo' paarkümmend aastat, mia ma olõ Obinitsa elänik olnu, kõgõ om seto kultuur pildistajist ja filmijidõst ni aokiränigõst vai turismitegeläisist ümbre piirat. Käu televiisioonõ ja filmitegijit, harrastus- ja vana kaameraga piltnikkõ. Kulutasõ' su aost puuli päivi, vahel ütlesõ' aifumma esiki, mõni om saatnu artiklist pildi' meili pääle ja nii tuu jääs, seeni' ku osa inemisi, kinkõl kuupalk joosõ-i, om naanu paema ja ar' ütlemä kõiksugu filmi pääle saamistõst.

Soo lugu alas hoobis tõisildõ. Giid Külvigu Heleniga olli' ühendüst võtnu' Prantsusmaalt filmitegijä, ilmaränduri', kiä' tull' Setomaalõ jalgrattidõga talsipühist, ja tä pand' kutsõ kokko saia' mi Mokornulga koori listi. Nuu', kiä' saiva', nuu' tull' Taarka Tarrõ laulma. Kül'm oll', talv, inemisõ' kõik suikunu olõkih. A filmitegijä' Sophie Planque ja Jeremy Vaugois olli' kõrraga uma' inemisõ'. Nä saiva' kõigiga tutv'as, küsse' nimmi, tundsõva' huvvi, õt kuis mi elä, ütli' kõigilõ midägi ilosat. Sai laulõtus ja pilte tettüs. Sis tull' viil suuv, õt läämi' loodusõhe pilte tegemä. Kül'm ja nilbõ, lumi põlvini, a mi sis õks lätsi, lauli ja lei tandsu Obinitsa järve iä pääl. Näimi näid viil talsipäevä pidol ja nii tuu jäi. Kooni' soo sükiis nigu välk lei uudis, õt film om valms, võeti Albertville'i filmifestivali programmi, mi olõ erikülälisõ', meid sõidutadas sinnä', võõdas kostilõ ja mi esine filmi linastuisi aigu. Paraku nii äkilinõ etteütlemisõ kõigilõ kutsutuilõ õs passi' ja mi pidi killost kutsma meid innegi vällä avitanu Pärnoja Ülle. Mis trehväs väega hõste, tuud õt Ülle hõste inglusõ kiilt kõnõlõs, mi õks tiidse, a õt tä ka prantsusõ kiilt oll' opnu ja tuuga meid ja prantslasi üllät, oll' meil ette tiidmädä.

17. oktoobri varra hummogu sõidimi Obinitstast bussiga Tartõhe, säält mitmõ linnukiga Pariisi. Õdagust ollimi joba meele üürit küläliskorteri ja seimi *croissant*õ.

18. oktoobri hummogu teimi ummi vastavõtjidõga tiiru Pariisi pite, pildistimi Triumphikaarõ ja paleede iih, Jumalaimä kerigu tagasiehtamisõ taustal ja kävemi kohvikuh.

Õdagu tull' seto rõiva' triiki' ja hinnäst lilli lüvvä'. Toimu filmi esilinastus kutsut külälisilõ. Eesti saatkund ka oll' kõrraldamisõ man, a kuna inämbis saatkunda kammand' Kaja Kalasõ visiidiga Prantsusmaalõ, sis joud' mi mano osa huvilisi.

Näimi sis esi' ka filmi edimäist kõrda ja tuu lei minnu küll täütsä jalost, peräh naase' kõnõli', õt kõik oll' kuigi liigutõ, õgaüts eismuudu.

Filmi päälkiri oll' „Aux Pays Des Brumes“, mia tõlkõh pidi olõma „Undsõtõ maa“ vai „Undsõtõ maa“. Peräh tull' vällä, õt Baltimaid oll' mus-

Albertville'i festivali pargih.

Sophie Planque pilt

300 aasta vannusõ kerigu pildi pääl om lehmi ka kujotõt.

Kauksi Ülle pilt

Laulminõ 1000 aasta vannusõh kerikuh.

Kauksi Ülle pilt

tidsõ' Rooma merevaiguotsja' niimuudu nimetanü'.

Saal sai rahvast täüs, ekran läts valgõs ja luminõ mõts tsa-gava rähnaga tull' pildi pääle. Lumist mõtsa undsõ seeh oll' filmih kõgõ inämb nätä'. Lumõh telgi iih lõkkõ veereh istva' filmitegijä' tsäiu joomah, eläjä', luudus ja sis äkki mustidsõ' pühäkotusõ' ja mustidsõ' tava', mia' alalõ.

Leedumaal näüdati filmih üttele linnusõmäke, mia jäi pääle pikkä piiramist raudröötlidõl õks vallutamalda'. Olõ säält kunagi ammu' käinü ja kuuldnu leedu poeete säält uhkõlt kõnõlamah, kuis väiku linnusõ mäeküle' oll' valõt üle viiga, nii õt nuu' iätü', ja alla õs antagi'. Muinasagisih leedu rõivih inemistõ aastavaeldusõ pito näimi ka filmih, oll' liigutav, mustinõ tulõkumardaminõ ja viläkus- ni ennustusmaagia.

Filmilina pääl liigusõ' jalgratturi' naglakummõga edesi iätänü tii pääl, lumõsaoh vai lõrtsih. Näemi viil kohtumisi Leedu ja Läti perimusõ hoitjidõga ja sis tulõ maanduminõ Setomaalõ, Obinitsa. Mi edelavadõga lipuehteh sann oll' ka

pilti jäänü. Näimi hinnäst laulmah ja iä pääl tsiirõtamah-keerõtamah. Liiva Kati ollgi filmiplakati pääl vil-lasärgiga tandsmah. Tuuaignõ ülembsõotska Anzelika kõnõl' Peko man ilostõ vallasõ Peko pühäduõ, Obinitsa kerikuh esä Viktor tiine ja kündle' tsilku'.

Jalki tükku Ududõ maid, mõtsu, eläjit, sausanahkääki ja sis külähkääki Kaasiku Ahto mano, kunagidsõ pikäaigõ Maavallakua juhi ni parhilladsõ pühäpaiku uurja ni pühäpaiku kuvavõistlusõ kõrraldaja per-rehe. Ahto selef, mille om vaia meele pühäpaiku ja luudust ni kuuuh käuti Taivaskuuh. Läbi mõtsu, lumõ ja undsõ ni üle iä jouti vällä Kihnu. Säält võeti nä Kihnu umainemisi hulka, nä sai' Kihnu Virvet meenuta' timä perrega ja osa Kihnu elost tal-võl Uie-Matu Mare juhtmisõl.

Undsõ', talv, mõni päeväkiir, inemisõ' ja luudus. Film nii lõppigi ja mi lätsi sis lava pääle. Laulimi Kati iistütlemisõl „Laul läts läbi Setomaa“, Süva-oru Tiina iistütlemisõl mustist „Põllulaulu“. Aplaus oll' kõva. Meele esitedi küüsümüsi. Kiti umalt puult filmi ja ütli, õt soo

om väega suur vaimnõ saavutus välästuult tulnu' filmitegijidõlt, kiä' omma' nii hõste mi luudusõ ja umakultuuri sügä-viüst ar tabanu'.

Saimi tutv'as Sophie vanõmbidõga, timä imä om poola peritõlu. Peräst filmi viidi meid kohvikuhe ja mi muudku lauli õgal puul. Kohvikuh ja huulidsa pääl. Pariis sobis seto kultuuriga, temperamendi ja krapsaka hindasõlõmisõ poolõst.

Sai kokko ka Jeremy Jungiga, kiä Setomaal aastakõist katõsa tagasi pildistämäh käve fotonäütüse jaost ni Riitsaarõ Evari vanõmbidõ puul elli. Tä üteli, õt film ja miika kokkosaa-minõ herätivä' jalki igätsüse Setomaad külästä'.

Järgminõ päiv kävemi Montmartre'il ja päälõlõuna naksimi kolmõ rongiga Albertville'i reismä. Rongiaknist nakas paisuma hoobis tõõnõ Prantsusmaa ku Pariis. Perrault muinas-juttõ maailm. Kafamaa' lehmäkarjuga. Vanaaigõsõ' huunõ'. Lehmälaut ollõv olnu allkõrra pääl ja elomaja lauda pääl.

Mäe' naksi' õgaltpuult paisuma, õdagus joba peris kõrgõ'.

Viimädsõ rongi vastah omma' auto' ja meil om viil sõit vähembält kilomeetri kõrgõmbahe merepinnast. Hämäräh jovvami Aime liinakõistõ Sophie ja Jeremy poolõ. Näide alomidsõ kõrra naabri' omma' meele õdagust kohaligu rahvus-sõõgi, ahoh küdset kardõhka-vormi tennü ja jääski üle lauda istu' ni Prantsusõ ruuga ni juukõ nauti'.

Hummogu kõrraga rõivihe ja sõit filmi esilinastusõlõ Albertville'i filmifestivalilõ. Festivali päälkiri om „Le Grand Bivouac“ ja pidi tõlkõh olõma umbõs „Sääne omgi maailm“ vai „Võta' vasta soo maailm, nigu tä om“.

Pidi olõma Prantsusmaa suurusõlt tõõnõ filmifestival, a üttele kõrraga ar', õt mi joudsõ tegeldä' õnnõ seto kultuuri esitlemisõ ja filmilinastuisil esine-misõ ni filmi nättävästegemi-sõga, nii õt ütlegi muie maie filmi mi õs näe'. Filme oll' kavah Siberist, Mongooliast, Gazast, Ukrainast, Kanadast, Kasahstanist, Kuubalt, Mosambiigist ja viil muialt.

Filmi esilinastusõ perrä laulimi õokõrd Tiina iistütlemisõl kafalaulu, siih jo kunaginõ kafakasvatuspriirkund. Ka siih rahvalõ film miildü, mi esine-minõ ka'. Mi esinemisõ kon-feransjee sattu meist nii vai-mustustõ, õt tekk kohvi ja koogi vällä liina kõgõ uhkõmbah koh-vikuh. Ni käskse edespidi liina-kõsõh liikü' õnnõ lauluga, midä mi hüäl meele teimi ja inemis-tõlõ paistu miildüvät.

Veidõ jäi aigu ja Tarrosõ Aira, kiä om kümmekund aastat ütelnü iist tsuvvalaulu, mõtõl' saapa' osta', musta' nüürsaapa' rõividõ mano. Lätsimi puuti ja müüja lei kässi kokko ni otsõ saapit ja õigit numbrit ni kul-lõl' laulu ja tsäagatamist. Oigõ paar lüüti ja tenolaul laulõti ni müüja tekk pilte meist ni oll' tõõmeeli vahva. Üüse lau-limi viil Aime külä tuhandõaas-tadsõh kerikuh, koh oll' väega erilidsõ' sainamaali', erotilist põrgõt oll' nigu kujotõt.

Üte päevä hummogu vei Jeremy meid Alpi mäki pääle matkama. Algul sõitsõmi 1700 meetri kõrgusõlõ, sis lätsimi jala mägiakafamaie ja kerigu tsihih. Vasta sõitva' piimä-auto'. Nä toova' autidõga 2000 meetri kõrgusõl Alpi aasadõl karatavõidõ lehmi piimä all-puul olavidõ juustutüükodadõ kätte, kiä' tuust lillimaitsõlid-sõst piimäst ilmadu suuri juus-turattit tegemä nakasõ'. Lehmil ja inemisil om säält värski õhk ja tervüslik turnmist täüs elo. Inemisõ' olõvatki terve'. Tunnõ hinnäst mägedeh hõste, kuigi matk olõ-i mullõ nii kerge, ku vanastõ olõs olnu. Mina jo joosi Võromaale Haani kõrgustigu pervi piteh kõgõ vai suusati.

Jovvami väiku kerigu mano. Kõndmisõl üles oll' hingelinõ mõtõh. Tuu retke pääle om tõtõstõ hüä istu' ja kaia' saina-kaunistusi. 300 aasta vannusõ kerigu pildi pääl om lehmi ka kujotõt. Nii tähtsä oll' lehm, õt mahutõdi ka pühäpildi pääle. Kerigu takah om pühä läteh. Tuu oll' olnu 300 aastat tagasi

abis, ku piirkunda määnegi rassõ nahahaigus tabasi. Lätte vesi avit, ku tuud juudi ja tuuga mõsti. Selle ollõvgi kerik tettü. Säält lätte man oll' mu jaost reisi kõrgpunkt. Õs jovva' vii-immä inäb ar tennädä', õt meil viil puhas vesi om. Palssi puhast vett ka edespidsõst.

Viimädsõst esilinastusõst oll' joba tulnu uudis, õt film sai festivali kõgõ südamligumba filmi auhinna. Kas tõtõstõ Sophie imä kõigilõ lillega tikit ja kingit süämekese' tuud avvu-hinda ette näivä'?

Õokõrd küüsüti mu käest pääle laulmist, õt mis kotusõ' omma' pühä' mi maal. Mina kõnõli tuu pääle luu, mia ing-lusõ kiilde ja sis prantsusõ kiilde tõlgiti:

„Olli giidinä Setomaad tut-vustamah Talina üte kooli opi-laisilõ. Joudsõmi Jumalamäele. Manidsi latsi, õt olkõ' tassa, siih tulõ hinnäst tasaligult üleväl pitä', soo om pühä kotus. Sis lätsimi Saatse kerikuhe ni ma jalki käristi, õt olkõ' tassa ja mõistligu', soo om pühä kotus. Sis lätsimi ka Miiske kivi ja lätte mano ja ma alosti vahtsõst, olkõ' hillätassa, soo om pühä kotus. „Õpetaja, õpetaja, kas Setomaal mittepuhasid kohti ka on?“ küsse latsõ helikene.

„Olõ-i!“ kiti ma vasta.“

Kõik plakuti' tollõ luu pääle. Sis pallõldi meil laulda' midägi kuuuh filmikaejõdõga. Valisimi Kati esitüseh nalä-laulu „Tütre kitminõ“, koh saal sai üteh laulda', õt „kuulgõ, kosilasõ“. 500 prantslast sais-tas pistü ja nii mi laulsõmigi suurõ kooriga laulu maaha.

Kunagi oll' ülikooliaigu kirä-nik Kaalepi Ain ütelnü, õt seto lauluga tulõ Pariisi hiidütä', tuu om midägi umaperäst. Hiidü-tämisõ asõmõl sai meele osast suur poolõhoitminõ. Inemisõ' tehnsi' olulidsi asju miilde tulõtamisõ iist, kahidsi', õt näil inämp olõ-i käsitiüinge vai lauluga istmisi, kuis tuust om puudus.

Jeremy jutust, õt ka timä vanõmba' kolisi' liina, a tälle mõiu vanavanõmbidõ talo ja kasvatus. Timä tund hinnäst mägedeh ja luudusõh hõste. Matkas pallõ. Koroona aigu oll' pallo' inemisõ' maalõ kolinu', a õs mõista' säält ellä', ku õs olõ latsõpõlvõ kogõmust all. Lätsi' peräh tagasi liina.

Ostami juustu kodo üteh. Piami kuuuh naabridõga maaha lahkumispido, pakimi kohvri ja lindami mitmõ linnukiga tagasi. Tiil linnujaama om viil saiapia-tus. Vii pujalõ ehtsä pikä saia.

Tennämi lauluga pererahvast meid vasta võtmast ni kutsumi mi mano küllä. Suvõl lubasi' tulla'. A tuu om joba vahtsõnõ film ja vahtsõ' luu'. Sedä filmi sai kolm kõrd kaetus ja ku siiä' joud, kae hüäl meele vahtsõst.

Nüüd peräst sääntsit kogõ-muisi, vastavõttu ja ilmanäge-mist om joudu jalki kõrd aigu kannatlik olla' kõigi turiste, filmitegijidõ, fotograafõ, uurin-gidõ tegijidõ ja aokiränigõ vasta. Eelarvamus om õks võlss arvamus.

Kukumäe Arvo mälestüspäiv

Vaivalt om nuid inemiisi, kiä' tiia-i, öt Kukumäe Arvo, kedä kutsti Kuku, oll' peri Setomaalt. Näütlejä kuuli kuus aastat tagasi. Timä viimäne osatütminõ oll' Rainer Sarneti vilmihi „November“. Tuu valiti 2017. aasta kõkö parembast vilmist, sama aasta keväjä kistu ka Kukumäe elokünnel. Timä tuhk puistati Setomaa päale lakja, üts osa tuust om matõt Saatse kalmõaida uma imä ja esä kõrvalõ. Novembrikuu om sügüsekuu, muda-kuu. Tuu om ka aig, ku Eestimaal peetäs hingepäivä.

NASSARI ELVI

Vabaõhumuuseumih peeti kuulsalõ seto inemisölõ mälestüspäivä puulpühä, 4. novembril. Soo aasta saanu' Kuku 65-aastatsõst. Mõtõh tull' mul minevä aasta, päale tuud ku Verskah kindral Reegi majah peeti timä mälestüsest vilmiõdakut. Mõtli, öt mille õi võisi' säänestmuudu õtak olla' ka Talinah, koh eläs pallõ setosist ja koh om hulganisti Kuku sugulaisi, sõpru ja tutvit. Joba seto muuseumitalo luumisõ algusõst päale oll' kavatsus pitä' sääl seto tähtpäivi, tetä' ka vilmiõdakit. Alosti siski pääväl-sel aol, öt ka kavvõmbast tulnu' ilostõ kodo jovvasi'. Kellä ütest kooni kellä neläni oll' ütehkuuh üle 60 inemisõ.

Peräle oll' joudnu' Kuku umatsist ainumas sõsar Ilme, kõkö vanõmb tütär Kaili ja kõkö noorõmb tütär Kadri-Hebo, elokaaslanõ Meri Marit, kursõskaaslanõ Veesaarõ Anne, noorõpõlvõ sõbra' Hundi Kalju ja Raudsepä Indrek, Talina ja Tarto sõbra' Asi Meelis, Padari Ivari, Lepiku Tiit, Keddusõ Sulev, Leppiku Jaan, Jäagri Merle (Merca) ja pallõ tõisi. Piä kõik nää' kõnõli' kadonu näütlejäst süämlikkõ, lõbussit ja huvitavit mälestüisi. Veiga tahtsõ tulla' ka näütlejä Kaljuste Ülle, a vahtsõ etendüse pruumõ peräst saa-as tulõma. Ka Volmeri Hardi pidi tüüh olõma.

Viimädsel minodil jäi tulõmalda vilmiimis ja Kuku hüä sõbõr Simmi Peeter, kiä viidi haigõmajja uurmisölõ. Setodõst oll' tulnu viil ka Kuku sugulanõ Metsa Helve, kiä kutsõ vil tõisigi hõimlaisi üteh, oll' ka Kuku ütekülä-tütrik Reinsaarõ Maie latsõlatsõga, Ahosõ Volli uma kaasa ja lõõdsapilliga ni sõsarõ' Ahvena Marika ja Anneli. Viimäne om vilmitegemisõ rahalõidjä ja nuidõ valmist tegemisõ vedosnik (produsent). Kutsut inemiisi oll' hulga, a oll' ka muuseumipilediga rahvast tulnu kullõma ja huvitavast pääväsündmusõst osa saama.

Lehte tegevä':

Toimõtaja Kauksi Ülle,

tel 5656 9079, e-post: kauksiyll@gmail.com

Toimõtaja (lisalett Vahtsõ Vallah) Järvelilli Rein,

tel 504 6423, e-post: rein.jarvelill@setomaa.ee

Keeletoimõtaja Palmi Silvi

Seto keele tõlkja Sarvõ Öio

Külesäädmine Lööpri Priit

Välläandja: Setomaa Liit

Setomaa kolleegium: Külviku Helen, Kauksi Ülle, Laaneotsa Annela, Matvei Arvi, Sarvõ Öio, Leima Aarne, Kruusamäe Meelike, Jüriõ Vello, Järvelilli Rein, Leima Evelin, Mustimetsa Indrek.

Trükjä: Printall AS

Lehe ilmumist tugõ Setomaa Kultuuriprogramm ja lisalette Vahtsõ Vallah Setomaa vald.

KAASTÜÜ' saata': kauksiyll@gmail.com

vai Setomaa aoleht, Obinitsa külä, 65301, Võro maakund.

SETOMAA VALLA UUDISÕ' saata': rein.jarvelill@setomaa.ee

Tähtaig õga kuu 12. kuupäiv.

Lehe telminõ ja reklaam: tel 5627 3889, info@setoinstituut.ee

Lavva pääl oll' Kukumäe pilt, Seto lipp ja kerigukünnel. Päävä alostusõh panti künnel palama, rahvas saistu pistü ja esä Sakarias pidi ilosa mälestüspalvusõ. Sis kõnõli ma eis' Kukupõst ku seto mehest ja timä kõüdusest Setomaaga (tuu jutt om mul sooh leheh trükkit ar' allpuul) ja loio Sommeri Lauri lual timä viimätses kogost luulõtusõ „Kukumäe haud“. Saina pääl juusk tuudaigu pildirida, minkõ panni kokko mullõ saadõt pildest. Orasõ Ode kõnõli Seto Instituudi puult. Nimmäs tuud, öt instituudil om Kukupõst digiarhiiv, koh pallõ timä hindä ülesvilmit matõrjaali. Ode pallõl' rahval saata' Kukupõst mälestüisi, kuna Setomaa Muuseumidõl om plaanil tulõvikuh tetä' ka kuulsalõ näütlejäle pühendet mälestüstarõ (tuba).

Ütine vilmiikaeminõ ja ütine ilolinõ kul'ataminõ

Päale tuud nakaš päale vilmiikaeminõ. Kõköpäält kaeti Simmi tett vilmi „Ideaalmaastik“, koh mäng nuur Kukumäe-tšura, a tõisildõ oll' tuu, öt näüdatäv vilmi oll' kokko pant välläjätet kaadritõst. Nuu' oll' kaadri', midä peetä-äs umal aol võimu puult sündsast vai maha-as muul moodul vilmi sisse. Vilmi tegemisõst kõnõli kiränik Raudami Toomas ja vilmioluulanõ Kargi Lauri. Rahvalõ tekä nalja vilmist „Tätoveering“ tuntu tsõgandipõiskõnõ, kiä saaf täüsmehenä mõnõ aasta iist Kukulõ tervüisi („Ma juu viina, a sullõ anna-ai, Kuku, sa tohi-i võtta'!“). Huvitav oll' Lepiku Tiidu puult kokko lõigat vilmi, koh Kukupõst kõnõli' tuntu kiränik, europoliitik, majandusmiis ja kuulus seldsielo-daame.

Kuku oll' kõnõlnu, öt ku koolõs, sis timä puhtil tohi-i ilolinõ olla', a tulõ pitä' pito, olla' ilolinõ. Nii sünnüki-is mälestüspäiväl norota'! Ja tõmpsi' seto ja muhu pillimiis lõõdsapilli' helisemmä. Rahvas nakaš süümä-juuma ja ütehkuuh kul'atamma. Mälestüste kõnõ-

Osa rahvast Kuku mälestüspäiväl.

Eräkojo pilt

lõmisõl tulõ-õs otsa ja tuu oll' veiga illoš. Naarta' sai pallõ. Lavva päält sai võtta' sõira, piirakit, suidsulihaga leibä, soo-

lauguritsu ja ridasalatit. Oll' ka kadonu meeleperrä kraami – Oravakõsõ kompvekke ja kuldrenette. Handšast tulõ-õs

puudu ja ku kiä tahtsõ, sai kohvi kõrvalõ ka Mariti tuud Vana-Talina makõt rüübet. Rahvas oll' ilolinõ ja puulpühä päävakenne

Kukumäe Arvo sündü 9. augustil 1958 Petsere süntüsmajah tõõsõ latsõna Nikolai (Koolä) ja Anastasia (Nasta) Kukumäe perrehe, iih oll' joba kolmõaastanõ tütär Ilme. Põiskõnõ sündü inne õigõt aigu ja oll' põdurakõnõ, imäl oll' tsillõkõsõlõ kogoni koolurõiva' valmist säet. Lats jäi elämä, ristiti ar' ni saiõ kuul-sast. Ristinimest sai Innokenti, aamõtilikust nimest Arvo, kuigi esä tahtsõ Eino. Süntüsmajah vinne paaba' soovidi', öt pandagu' Sergei. No' tundas tedä laembalt kutsmisnimega Kuku, miä om tulõtõt väärnimest Kukumägi – kukk om eesti keeli *käbi*, a inämbüiste eestlase' tuud tiia-i. Seto' korssi' eestialgi pedäja- vai kuusõ-kukkõ ja mõie' siimnit riigilõ, öt nuist saasi' vahtsõ' puukõsõ' kasuma.

Pereh elli Litvina küläh, sääl oll' iih joba vanõmb lats, tütär Ilme, kinkõst sai proviisor. Viimäne lats, Kuku noorõmb sõsar Aime kuuli ar' üsälatsõna. Kuuli nakaš Kuku käümä lähkõkõist Saatse kuuli ja peräst lõpõf Verska Keskkooli. Koolih oll' tä lahtidsõ pääga tsäpär põiskõnõ, oppõ hõste. Kooliaigu tekä ka näütemängu ja timä annõt panti tähele, anti ülevaatusõl ka avvuhindu. Timäle miildü' kinovilmi' ja ku vaia, sõifmitutõist versta maaha, öt Verskahe kinno kaema jouda'. Põiskõnõ oll' tüütegijä, ku sai kätte traktorilua', sis nakaš joba kolhoosih rahha tiinnmä. Vai sis käve tä esä vai külämihiiga Pihkva ni Leningraadi turu pääl kauplõmah. Ku seto tšura Talina Konsõrvatõoriumi lavakunsti kateedrihe sisse sai, nakaš päale päälina elo. Nigu Kuku om seletänü, sis sai kartolivirksidõ vaihõlt õkva Toompää kivireppe päale.

Saatse kerkoh ristiti seto-tšura Innokentist, miä tähendäs ilmasüüldä ineminõ. Süüldä tund ineminõ hinnäst sis, ku olõ-õi kurja vai ülekohtu tennü. Õigusõmõistmisõ perrä om sis süüldä ineminõ tuu, kiä mõistõtas kufatüüst õigõst. Kas üteh kerigunimega

vai uma loomu perrä oll' Kuku hindä ülevähipidaminõ nigu süüldä põiskõsõl, eesti keeli üldä' oll' tõõnõkõrd nigu *süüdimatu*. Vahel võidsõ tä olla' latsõmeeline ja süüldä olõkiga, a tõõnõkõrd järsk ja terräv, vahel veiga patanõ.

Õigõusuh om patukahetõminõ olulinõ, patu kahetõminõ ni praveedataminõ, niisamatõ paastminõ. Kuku sõbra, kinotegijä Simmi Peetri jutu perrä ollgi Kukumäe elo nigu üts tsõõr, koh patt ja patukahetsus vaeldu' kõrdapite tõõnõtõõsõga. Õigõusklikõl setodõl ja ka vindlälisil om kommõh pattõ kahetõsõda'. Peräst praveedatamist ja kahetõmist jää-äi inämb vana' patu' hinge vaivamma. Kuku jaost ollgi patukahetõminõ elo loomuperrä osa. Õga timä häbendele-es usklik olla' ja kaalah kaidanaga risti kanda'. Häbendele-es ka vinne aigu kerkoh kävvu', häbendele-es olla' seto sis, ku tõõsõ' häbendeli'.

Ku Kuku Setomaalõ tull', sis käve õks kerkoh. Päätnitsapääväl tõõnõkõrd jovva-as, selle öt hainakuuh oll' inämbüiste kohki vilmitegemisõ'. Päale õigõusu oll' mehel ka uma' pühä' paiga' umah kodomõt-sah vai Setomaal – määne pühä pettäi vai kivi, kost sai joudu ja hingepidet. Timä sai küläst väke sis, ku kipõ ja patanõ liinaelo ja juuminõ ar' väsüt. Sis kobend' küläh umma talomaia, lahk puid vai tekä muud kihälist maatüüd. Kuulus näütlejä sai õks kokko nuurpõlvõ sõpru

vai külämihiiga. Setomaal peeti päälina kuulsust umast inemisõst.

Innane Verska preestri esä Sakarias om tunstanu, öt Setomaal ollgi Kuku avameelinõ, avvus ja lõõhkõ olõkiga. Nii ku Talinahe tagasi sai, nakaš jal tsuudatamma ja näütelemä, *fantaasiad välja mõtlemä*. Sakarias oll' tuud miilt, öt tegelikult tahtnu' Kuku õks kõik aig Setomaal olla' ja Talinah oll' tal suur igätsüs kodokandi ja prostadõ küläinemistõ järgi. Ja tuud igätsüst ja hallu pehmend' timä viinarüüpamisõga. Kuku noorõpõlvõ tutva Lesnitskaja Alla arvas, öt liinah kaot külätsura hinnäst ar' ja lõvväki-is inämb üles – ku oll' Talinah, tahtsõ Setomaalõ, a säält jal liina tagasi.

Harakteri perrä oll' Kukumäeh mitu puult, võidsõ olla' sõbrolõ pehmekene nigu pudsajapadi, a võidsõ ummih ütlemitõh olla' ka terräv nigu väits. Mitund muudu võidsõ timä ka vällä nätä'. Ku oll' vaia uhkõna näüdädä', sis pand' jalga mitusada kruuni massva' inglüse kangidse', a ku jala' külmedi', sis käve talvõaol ka vilte ja kaloskidõga. Halvõmbidõl päivil, ku meeleh oll' juuminõ õnnõ, sis rõiva' haissi' säälh, a ku hing ja kihä ar süttüi, aiõ sälgä ilosa ülikunna ni puistaš hindäle päale kallist lõhnaõlli.

Kukul suur annõ', a oll' ka tahtminõ pallõ tüüd tetä'. Kokko mänge timä üle 40 vilmihi. Timä nägo klappõ hõste vilmi ja tä mõistsõ ka väiko' rolli' suurõst mängi'. Päale

läts kibõhõhe. Nii pallõ süämest naardmist ja illo ma joht ütegi mälestüspäivä kotsilõ umah eloh mälehtë-äi.

Kuku oll' ülest kasunu seto leelo seeh, timä imä ja vanaimä' oll' veiga laululitsõ'. Sis Ahvena Marika üteli, öt seto laulu piat kah õks laulma. Võtkti iist ollõtegemisõ laulu ja kiä mõistsõ, laul' perrä. Peräh üteli iist ka Merca, ma ütli joudumüüdä kil-lõt. Tiidä' om, öt Kukulõ miildü prosta küläelo ja avala' inemisõ', arvada' miildü ka ütine laulminõ. A vahtsõl aastasaal muudu lännu setotamist hinda-as tä sukugi. Arvas, öt sääne asi om võlssi, ku pandas küläpaaba' linnugi päale ja saadõtas võõralõ maalõ leelotamma ni tsuudatamma.

Ka päälinah oll' Kukumäel setodõ ja võrokõisi sääh sõpru. Padari Ivari kõnõl, öt Kuku seletänü timäle kunagi, öt Talinah Pärnu maantiil suurõ viadukti lähkoh olnu' eestialõ kogoni üts setodõ asum. Kas om kiäki lugõjist kuuldnu tuust Talina „setoküläst“?

lavakunsti kuuli tüüt' timä mõnõ aasta ka tiatrih, a ku oll' igävä' näütemängu', sis tuu meeli-üs, aiõ meele mõrost ja nakaski juuma. Joomalda oll' tä imeineminõ – mõistsõ artistitüüd ni mõistsõ ka käs-siga tüüd; võidsõ olla' andõrika näütlejä, a niisamatõ ka hüä puusepp, massinidõ parandaja vai ehtüstõie vedosnik.

Kuku nakaš joba inne 30. eloaastat vabakutsõlisõst. Moskvah oppõ timä vilmitegemisõ kursustõl, joud' tüütä' resissõõri abina, televisiooni saatõjuhina, katõ kõrgkooli tudengidõ oppajana ja vil mitmõh aamõtih. Joudsõ olla' kogoni ärimiis, virma om nüüd latsi uma. Timä kauplõmissuun olla' peri üteli juudist esiesält, kiä tulnu' Odessast Petserehe ja kosinu' seto tütrigu. Muidogi vöi tuu olla' Kukumäe hiitra jutt. Kunagi üteli näütlejä Üksküla Aarne, öt sõbral oll' uma sükäv maailm, seto maailm. Samah oll' ka kangõ seto jonn – ku õks taha-as, sis näütä-äs hinnäst sõbrolõ mitmit nädälit, kullõ-õs kinkõgi sõnna. Õnnõ esä Koolä oll' tuu, kedä timä kullõl' ja avvusf. Esä kuuli, ku poig oll' 29-aastanõ.

Kukumäest jäi perrä nelli last, kol' tüütärd ja poig. Latsõlatsi om kokko viis. Timäl oll' pallõ sõpru ja tutvit. Õt nuid kõiki kokko kutsu', lännu' vaja pia Talina liinahalli suurust tarrõ. Minevä aasta oll' mul plaan kutsu' Kuku mälestüspäiväle pilli mängmä Kuku sõbõr Sibula Riho, kedä ma tundsõ. A elo tahtsõ tõisildõ, kuulus pillimiis läts minevä sügüse ar' tõistõ ilma. Kuku tahtsõ, öt timä mälehtëminõ olõsi' rõõmulinõ ja tuu peräst om meil siih täämbä ka pillimäng. Lõpõtusõst loe ette luulõtusõ „Kukumäe haud“, miä om peri imä puult seto Sommeri Lauri vagivahtsõst luulõkogost „Vanaimä süäme nimel“.

NASSARI ELVI

Alostusõ jutt Kuku mälestüspäiväl Talinah, kõnõld mu puult 4. novembril kiräkeeleh.

Kuku ja vanõmbidõ kääbäs Saatse kalmõaihi.

Meri Mariti pilt

Võru maakonna aasta isa Kaarel Vaidla perega.

Foto: erakogu

Võru maakonna aasta isa on Kaarel Vaidla

12. novembril Võru kultuurimajas Kannel toimunud isadepäeva kontsertaktusel kuulutas Võrumaa Arenduskeskuse juhatuse liige Tiit Toots välja Võru maakonna aasta isa 2023, kelleks on Setomaa vallas elav kuue lapse isa Kaarel Vaidla.

KRISTI VALS

SA Võrumaa Arenduskeskus

Paraku ei saanud sel korral aasta isa tiitli pälvinud Kaarel Vaidla ise Võru maakonna isadele pühendatud kontsertaktusel viibida, mistõttu anti tunnustus talle üle mõni päev varem.

„Meil on Võru maakonnas väga ilus traditsioon, kus igal aastal sügisel kuulutame välja konkursi, kus otsime tublisid mehi, kes lisaks sellele, et nad on tublid mehed, on ka tublid pereisad ja lisaks sellele ka tublid kogukonna vedajad,“ ütles tiitlit üle andes Võrumaa Arenduskeskuse juhatuse liige Tiit Toots.

Isadepäeval tuletas Toots meelde, et november on ka meeste tervise kuu: „Mehed ja isad peaksid oma tervisele tähelepanu pöörama ja selle eest hoolt kandma pidevalt, nii enda kui ka oma laste heaolu nimel.“ Samuti julgustas ta isasid andma oma lastele edasi nii võro ja seto kultuuri kui ka oma pere pärimust.

Kaarel Vaidla on isa, kes on seadnud oma laste arendamise ja hoidmise enda esimeseks prioriteediks. Ta on isana väga pühendunud ja naudib iga pere ja lastega veedetud hetke. „Kui lapsed midagi vajavad või paluvad, on ta nende jaoks alati olemas ja näeb laste eest hoolitsemist võimalusena nendega aega veeta ja oma armastust näidata,“ seisab konkursile esitatud taotluses.

Sarnaselt teiste Võru maakonna aasta isa tiitli pälvinutega on ka Kaarel oma kogukonnas väga aktiivne. Et pakuda oma lastele parimat elukeskkonda, kolis Kaarel koos perega elama Setomaale Koldavitsa külla, kus lapsed saavad veeta palju aega looduses. Nii on ta panustanud naabrusasuva Nedsaja kogukonna arengusse, kuhu kuulub palju noori peresid.

Sealjuures on kogukonnas juba kaks aastat toimunud isade-poegade matk ning sel sügisel esimest korda ka isade-tütarde matk, kus Kaarel on olnud nii aktiivne osaleja kui ka kaaskorraldaja.

Kuna pere on Kaarlile väga oluline ja ta soovib võimalikult palju aega ühiselt veeta, on ta valinud töökoha, kus saab töötada enamuse ajast kodukontoris. Ta on kõrgelt hinnatud protsessi arhitekt Wikimedia ülemaailmses võrgustikus, seda juba 10 aastat.

Kaarlit kirjeldatakse kui mitmekesist inimest, kel oskusi paljudes valdkondades. Kaarel räägib vabalt kuues keeles ja on keeltehuvi edasi andnud ka oma lastele. Tal on suur austus seto kultuuri vastu. Kaarel

Aasta isa nominendid Setomaa vallast

- **Illar Kallari**
Elab Usinitsa külas. Ta on kuue lapse isa ja nelja lapselapse vanaisa. Töötab Mikitamäe koolis majandustöötajana. Ta on alati abivalmis, väga töökas, pereväärtusi hindav isa ja vanaisa.
- **Priit Kooser**
Elab Tiirhanna külas. Ta on kolme lapse isa. Töötab politsei- ja piirivalveametis. Kogu oma vaba aja pühendab ta oma perele ja lastele. Ta on abivalmis ja sõbralik isa, kes kasvatab oma lapsi läbi rõõmu ja rahumeelsuse.

laulab seto meestelaulu ning mängib karmoškale ja viiulil seto tantsulugusid. Koos abikaasa Martaga on nad asutanud MTÜ Perering, mis korraldas Seto Folgil ning Lummo Kati leelolaagris lasteala tegevusi. Sel sügisel aitas ta vabatahtlikuna ka seto kultuuri nädalal kooliõpilastele õpitubasid läbi viia.

Aasta isa tiitlit on Võru maakonnas välja antud alates 2005. aastast. Eelmisel aastal pälvis tiitli kolme lapse isa Kalvi Kõva. Tänavu esitati Võru maakonna aasta isa aunimetusele kokku kaheksa kandidaati: Aadu Rästa (Võru vald), Indrek Võsu (Rõuge vald), Illar Kallari (Setomaa vald), Priit Kooser (Setomaa vald), Ahti Treier (Võru vald), Kalju Mihhail Aganits (Võru vald), Taivo Tuusis (Rõuge vald), Kaarel Vaidla (Setomaa vald). Kõiki konkursile esitatud isasid tunnustati tänukirjaga.

Võru Kandles toimunud isadepäeva kontsertaktusel esinesid Võru naiskoor Kannel, naiskoori ansambel Sinilill, juhendajad Helga Ilves ja Erja Arop; Sõlekese lasteaias laululapsed, juhendaja Helga Ilves; Võru Muusikakooli Akordionite ansambel, juhendaja Heli Raitar; vahetekkete lugusid Võru Kesklinna Kooli õpilased Oliver ja Silver Keel ning kitarril mängisid Hillar Surva ja Arved Asuküll.

Võrumaa Arenduskeskuse uus nõukogu esimees on Setomaa vallavanem Raul Kudre

Kui viimased pool aastat juhtis Võrumaa Arenduskeskuse nõukogu tööd ettevõtja Vello Saar ja enne teda riigikokku suundunud Võru endine linnaeape Anti Allas, siis septembri lõpus kinnitati nõukogu uueks esimeheks Raul Kudre.

Neljapäeval, 26. oktoobril toimus järjekordne nõukogu koosolek uue esimehe juhtimisel. Kudre arvates on Võrumaa Arenduskeskus paistnud silma oma tegevuse ja tulemuslikkusega: „Palju on ümber mõeldud ja kaasajastatud ning arenduskeskus on kasvanud tõiseks arendusorganisatsiooniks.“

Tema sõnul toimib Võrumaa Arenduskeskuse nõukogu hästi ja on laiapinnaliselt komplekteeritud, sest lisaks omavalitsustele on kaasatud nii ettevõtete kui kodanikuühiskonna esindajad.

„Sellepärast ei ole vajadust ega plaani suuri muudatusi teha ja täita tuleb peamiselt nõukogu koosolekute juhtimise ja vajadusel esindusrolli,“ lisas Kudre.

Nõukogu koosolekul otsus-

tas nõukogu ühehäälselt pikendada senise juhatuse liikme Tiit Tootsi lepingut kolme aasta võrra.

Tootsi sõnul on järgmise kolme aasta suurim väljakutse see, kuidas kasutada maksimaalselt Euroopa Liidu ja siseriiklikke vahendeid maakonna kitsaskohtade lahendamiseks. „Kindlasti on lahendamise juures oluline tugev ja tegus meeskond, kes täna arenduskeskuses toimetab,“ ütles Toots.

Samuti on Tootsi hinnangul maakonna arendamisel olulisteks partneriteks Võru maakonna inimesed, kohalikud omavalitsused ja ettevõtjad. „Selleks, et lahendused oleksid jätkusuutlikud ja aitaksid efektiivselt eri sihtgruppidele neid luua koostöös kõigi osapooltega. Siinkohal kutsun kõiki üles osalema erinevatel arenduskeskuse korraldatavatel aruteludel, sest üheskoos saame luua homse Võru maakonna,“ lisas ta.

LOTA VANA,
Võrumaa Arenduskeskuse
kommunikatsioonispetsialist

Uus Võrumaa Arenduskeskuse nõukogu esimees Raul Kudre ja juhatuse liige Tiit Toots.

Foto: Lota Vana

OTSIME MEESKONDA SETOMAA MUUSEUMID DIREKTORIT

TULE KANDIDEERII!

Direktori ülesandeks on muuseumile pandud ülesannete ja muuseumi tegevust korraldavate õigusaktide täpne ja otstarbekas täitmine.

Nõutav töökogemus sarnasel ametikohal vähemalt 2 aastat ja bakalaureuse taseme haridus

Saada oma avaldus 8.detsembriks:

vald@setomaa.ee

+372 525 6695

Sügis annab aega tagasivaatamiseks

Hilissügis enne talve annab aega tagasivaatamiseks aastale.

Tahan sellega esile tõsta erinevate alade tublisid tegijaid. Tubli isa on perele kindlustunne ja lapsele suurim rõõm. Sellepärast on mul 2019. aasta Võru maakonna isana au tervitada Setomaa tublisid ja silmapaistvaid isasid: Kaarel Vaidla, Illar Kallari ja Priit Kooser. Tean teie tundeid tunnustamise juures, sest mis saab veel südantsoojendavam ja emotsionaalsem olla kui sinu märkamine. Võru maakonna 2023. aasta isaks kuulutati Kaarel Vaidla. Veel kord palju õnne!

Maakonna parimaid ettevõtteid asutakse tunnustama verivärskes Ilmaveere keskus. Ootan huviga parimaid majanduse vedajaid ning ka Obinitsa vana kool-kiriku uuestisündi. Loodan, et Lenna ja Lauri veetud ehitus hakkab lähiajal sinna ka sisu looma ning paljud külastajad leiavad keskusesse tee! Edu ettevõtjatele!

Käib arutelu valla 2024. aasta eelarve üle ja püüame keerukal ajal nina vee peal hoida, samas kõik vajalikud investeeringud siiski ära teha ning võimalusel ka palgatõusu tekitada. Inflatsioon sööb inimestel palga näpude vahelt ära ja kaubad on Eestis tõepoolest hüppeiselt kallinenud.

Vaadates järgmisse suvesse, võime kindlusega öelda, et XXXI Seto Kuningriik toimub Obinitsas ja Seto Folk koos tantsupeoga Värskas! Ootame juba neid üritusi.

Talv on ukse ees ja loodame korralikult suusatada erinevates valla piirkondades. Populaarne kõnnisari annab selleks lootust, et rahvas oma suusad välja otsib ning suusarajale tormab. Tervise eest hoolitsemine ei ole patuasi, vaid näitab, et me oleme enda tervise suhtes teadlikud ning vastutustundlikud! Tuhat kiitust! Tervelt elatud elu on väärtuslik!

On suur kangelastegu saada pimedal ajal riideid selga, aga kohtume siiski kõnni- või jooksurajal.

RAUL KUDRE,
vallavanem

Toimetulekuraskustes inimestel on lisaks toiduabi pakile võimalik saada toidukaart

Alates oktoobrist 2023 on ka Setomaal võimalik saada toimetulekuraskustes inimestel lisaks toiduabi pakile toidukaart. Toidukaart kehtib Rimi kauplustes üle Eesti.

Seni toimetas eelkomplekteeritud toidupakid abivajajateni Eesti Toidupank koostöös kohalike omavalitsuse sotsiaaltöösptialistidega.

Lisaks Toidupangale lisandub abivajajatele toimetuleku tõstmiseks lisavõimalusena Rimi toidukaart, kuhu kantakse terve leibkonna toetussumma. Ühele inimesele on mõeldud riigi poolt 30 eurot kvartalis, näiteks kui leibkonnas on 5 inimest, siis laekub kvartali toetussummana kaardile 150 eurot.

Toidukaart võimaldab igal inimesel valida poest just neid

kaupu, mida kõige rohkem vajatakse. Osta saab toidukaupa kui ka majapidamistooteid.

Kaardil olev toetus tuleb ära kasutada kvartali jooksul ning allesjäänud summa uude kvartalisse üle ei kandu.

Lisainformatsiooni saamiseks võta ühendust oma kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöösptialistiga, kes sulle toidukaardi saamise võimalustest ja tingimustest täpsemalt räägib.

Setomaa Vallavalitsus

Pane tähele!

- Setomaa valla sotsiaaltöö spetsialistide kontaktid: <https://setomaa.kovtp.ee/> kontaktidjaametnikud

Tule Setomaale!

REIN JÄRVELILL,
valla kommunikatsioonispetsialist

Setomaa vald on eriline vald, kus valla ülesandeks on lisaks üldistele valla teenustele toetada ka seto keele ja kultuuri ellujäämist ja arengut. Oma

etnokultuuriliste piiride tõttu on Setomaa vald üks väiksemaid valdu Eestis. Me oleme uhked oma eripära üle ning soovime seda kasutada meie konkurentsieelisena, olles ise üks ääreala väikevaldadest.

Valla toimimise seisukohalt on määrava tähendusega valla

elanike registrisse kantud inimeste arv. Just sellest arvust tulenevalt kujuneb valla eelarve tulude pool. Just elanike arvust sõltub, kui palju saab vald kulutada vahendeid teede korrashoiuks, sotsiaalkaitseks, haridusele ja kultuurile.

Valla elujõulisusele saame

me kõik väga lihtsalt kaasa aidata. Kontrolli veel enne aasta lõppu, kas oled oma elukohaks rahvastikuregistris määranud Setomaa valla, kui pole, siis tee seda kohe! Abistava informatsiooni leiad valla kodulehelt: setomaa.kovtp.ee/ registreeri-elanikuks.

Lumetõrje nõuded Setomaa valla avalikel teedel ja erateedel

1. Tööde teostamisel juhinduda Majandus- ja taristuministri määrusest nr 92 „Tee seisundinõuded“, vastu võetud 14.07.2015, peatükk 4 „Talihooldus“ ja määruse lisadest 6, 7, 8 ning käesoleva tehnilise kirjelduse nõuetest.

2. Teedel lumekihi kriitiline paksus:

- 2.1. kohev lumi 10 cm;
- 2.2. sulalumi või lõrts 5 cm

3. Lumevallide vahe mõõdetuna tee pinnalt 4 meetrit või kitsamal teel vähemalt sõiduraja laius. Lume- või lõrtsikihi paksust arvestatakse kinnisõidetud lumekihi pinnast.

4. Lumetõrje töödega alustatakse peale lumesaju lõppu platside ja kõnniteede puhul hiljemalt 2 tunni jooksul ning mujal hiljemalt 3 tundi peale vastavasisulise korralduse saamist Tellija esindajalt, kui ei ole kokku lepitud teisiti. Avalikuks kasutamiseks määratud teedel peab lumetõrje olema kvaliteetselt teostatud hiljemalt 16 tunni jooksul, eriolukorra korral 30 tunni jooksul, kõnniteed ja parklad 5 tunni jooksul peale lumekoristuse algust. Erateedel peab lumetõrje olema kvaliteetselt teostatud hiljemalt 30 tunni jooksul, eriolukorra korral 48 tunni jooksul peale lumekoristuse algust.

5. Eriolukord on tugev lumesadu (üle 10 cm lund 12 tunni jooksul), tuiskestvusega üle 6 tunni, jäite tekkimine kestvusega üle 4 tunni ja muudest era-

Pane tähele!

- Setomaa valla talvist lumelükkamist koordineerib vallavalitsuse majandus-spetsialist Lauri Saar (tel +372 520 4526, e-post: lauri.saar@setomaa.ee).
- Lumelükkamise piirkonnad ja teostajad Setomaa vallas 2023.–2024. aasta talveperioodil on leitavad Setomaa valla kodulehel setomaa.kovtp.ee/ lumelükkamise.

kordsetest ilmastikunähtustest tingitud teolude oluline halvenemine. Eriolukorra piirkonna kehtestab tee omanik talihooldust teostava isiku ettepanekul. Vajadusel võrreldakse andmeid lähimate meteoroloogijamade andmetega.

6. Tööpäevadel alustatakse lumetõrjetöödega eelisjärjekorras õpilasveo liinide tee-

del, kindlustades tee läbitavuse vastavalt sõidugraafikule. Valla allasutuste teenindusmaal (koolide-lasteaedade parklad, sissesõiduteed) peavad lumetõrje tööd olema teostatud hommikul kella 7.

7. Lume sahkamisel tuleb hoiduda mahasõitute ja suubuvate teede ummistamisest.

8. Erateede omanikud peavad teavitama valla majandus-spetsialisti lumetõrje teostamise vajadusest (Setomaa Vallavolikogu 28.04.2022 otsus nr 9 „Erateedel tasuta talihoolduse kord“).

9. Erateede omanikud peavad puhastama teeservad vähemalt 3,5 m kõrguselt ja 2 m laiusest puude okstest, et oleks tagatud lumetõrjetehnika ohutu juurdepääs majapidamistele. Kui seda nõuet ei ole täidetud, on lumelükkajal õigus jätta see teelõik lükkamata, tehes hetkeolukorrast pildi.

10. Ilupõõsad, puustikud, kivid, kanalisatsioonirajatised, truubid, robotniiduki niidualad jms tuleb tähistada viisil, et need oleksid nähtavad ka pimedal ajal ning olenevata lumekihi paksusest (nt tähistada helkurribadega, postidega). Märgistamata objektide kahjustumisel kannab kulud kinnistu omanik.

11. Teenuse pakkuja ei ole kohustatud puhastama hoovi.

12. Teenuse pakkuja riigitee ääres väravaiseid puhastama ei pea.

13. Teenuse pakkuja peab ruumi võimaluse korral puhastama majapidamise juures platsi, mis on vajalik sõiduauto või prügiauto ümberkeeramiseks.

14. Teenuse pakkuja ei ole kohustatud taastama rikutud haljasalasid, kui need olid tähistamata.

15. Kohalik omavalitsus ei korralda lumelükkamist ega muud talihooldust erateedel juhul, kui teele on paigaldatud sõitu keelav liiklusmärk (märk nr 311) ja ei ole antud kirjalikku luba, sissesõitu keelav liiklusmärk (märk nr 331) või mõni muu edasisõitu keelav liiklusmärk või takistus. Teavitussilt ERATEE ei ole sissesõitu keelav märk.

Palume liiklusemärgid eemaldada või märkidele peale panna kilekott, et teostataks lumelükkamist.

Setomaa Vallavalitsus

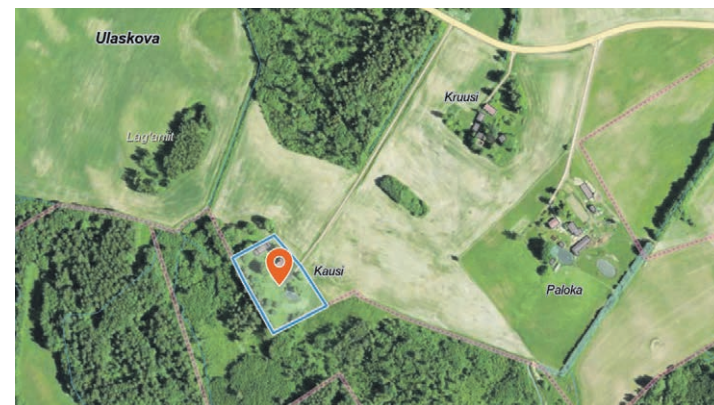
Mis on riigitee, kohalik tee ja eratee?

- Riigitee on riigile kuuluv tee, mille osas omaniku ülesandeid täidab ja teede korrashoiu eest vastutab Transpordiamet (varasemalt Maanteeamet). Värska ja Mikitamäe piirkonnas on teehooldajaks Trev-2 Grupp AS. Meremäe ja Luhamaa piirkonnas on teehooldajaks Verston OÜ. Probleemidest riigiteel saab teavitada Maanteeinfo numbrile 1247.
- Kohalik tee on tee, mille osas omaniku ülesandeid täidab ja teede korrashoiu eest vastutab kohaliku omavalitsuse üksus. Kohalikud teed on määratud avalikuks kasutamiseks ja need on kantud Setomaa valla kohalike teede registrisse.
- Eratee on tee, mille osas omaniku ülesandeid täidab ja teede korrashoiu (v.a lumetõrje kui on esitatud taotlus vallavalitsusele) eest vastutab kinnistuomanik ise.

Peremehetu vara hõivamine

Setomaa Vallavalitsus teatab, et on võtnud arvele peremehetu ehitisena elamu, majandushoone ja sauna Setomaa vallas Ulaskova külas Kausi maaüksusel katastritunnusega 73201:001:0859. Viimane teadaolev omanik on Aleksei Hummal. Vastuväiteid ehitise

peremehetuse või selle kohaliku omavalitsuse poolt hõivamise kohta palume esitada kirjalikult hiljemalt 2. jaanuariks 2024 Setomaa Vallavalitsusele aadressil vald@setomaa.ee või Pikk tn 12, Värska alevik, Setomaa vald, Võru maakond 64001. Setomaa Vallavalitsus

Eesti rahvamajade nädal Setomaal

Eesti Rahvamajade Ühingu (ERÜ) eestvedamisel toimus 16.–22. oktoobrini üle-eestiline rahvamajade nädal. Sellel aastal oli ERÜ juhtmõte „koostöö“ ja eesmärk tõsta inimeste teadlikkust rahvamajade võimalustest, vajalikkusest ja olulisusest.

Selle nädala raames toimetati usinad kultuuritöötajad ja pakkusid eri piirkondades oma maja tugevusi esile tuues vastavat tegevust või sündmust.

Obinitsa külakeskus on spordisaali ja jõusaali olemasoluga loonud head tingimused sportimiseks. Piirkonna noored on usinad jõusaali külastajad ja Eesti rahvamajade nädalal tuli külla personaaltreener Kerli Djomina. Kerli viis läbi nädistrenni ja juhendas noori jõusaali efektiivselt kasutama.

Üle nädala teisisipäeviti kell 18 toimub Obinitsa külakeskuses seto tantsude õppimine. Nii ka rahvamajade nädalal. Tunnid on alati meeleolukad ja tore-dad ning õpetaja Sirid Pärtin ootab uusi huvilisi ka järgmistesse tundidesse. Juba järgmisel suvel toimub III Seto tantsupidu ja praegu on just õige aeg tantsude õppimisega alustada.

Luhamaa eakad olid kutsutud 18. oktoobril Meremäe tee-

Obinitsa tantsude õpituba.

Foto: Sirid Pärtin

niduspunkti, kus Meremäe pensionäride seltsing pidas oma 30. aasta juubelit. Peomeeleolu aitas luua lauluansambel Meribel.

Mikitamäe teeninduspunkt muutus üle aastate üheks õhtuks taas kinosaaliks. Filmiks valisime äsja linastunud filmi „Vigased pruudid“, mis on eesti mängufilm Eduard Vilde samanimelise näidendi ainetel. Saal

oli rahvast täis, oli nii kohalikke kui ka naabervalla inimesi. Publiku tungival soovil proovime taas filme näidata ka Mikitamäel.

Värskat kultuurimaja kut-sus külla etenduse „Kuldka-lakõno“, mille on lavastanud Obinitsa Uue Teatri kollektiiv. Etenduse loomisest on saadud inspiratsiooni muinasjuttudest „Kuldkalakene“ ja „Ahne

naine“ ning Pentti Linkola kir-jatöödest, samuti putuktoidule ülemineku soovist.

Meil on suur rõõm, et nii palju aktiivseid Setomaa elanikke jõuab erinevatele kultuurisündmustele. Koos saamegi luua kultuuri ja teha neid sündmusi, mis kõnetavad suuremat hulka inimesi.

Setomaa Kultuuri-keskuse töötajad

Meremäe pensionäride seltsing Meelespea tähistas oma 30. sünnipäeva

HELE VERREV

18. oktoobri lõunaks oli pidulikult sätitud ja kaetud laudadega vallamaja saal Meremäel sagimist ja elevust täis. Oodati külalisi, et tähistada Meremäe pensionäride seltsingu Meelespea 30. tegutsemisaasta täitumist. Külla olime kutsunud lähimad naabrid Obinitsa pensionäride seltsingust ja Luhamaalt, samuti vallajuhi ja luuletaja Ilmar Vananurme.

Muusikalise tervitusega tõmbas peo käima Meremäe Kooli õpilane Gerd Palok karmoškale. Avasõnade järel andis Meremäe raamatukoguhoidja Anni Lahe lühikese ülevaate seltsingu 30aastasest ajaloost. Kes veel paremini teaks ja oskaks? Anni Lahe osa seltsingu elus on võimatu ülehinnata, sest ta on olnud kogu 30 aasta jooksul selle kõrval ja sees oma nõu ja abiga. Hulgaliselt on korraldatud üritusi koos raamatukoguga. Õigem oleks öelda – me käimegi käsikäes!

Süüdati küünlad ja mälestati endisi eestvedajaid Volde-mar Rannastet ja Maria Nõlvikut, samuti kõiki seltsingu liikmeid, keda meie hulgas enam ei ole. Tuli hingelisel meremäel sel ja koduloo uurijal Volde-mar Rannastel on olnud tänuväärne roll seltsingu ellukutsumisel ja esimese juhina kokku-

Laval on seltsingu naisansambel Meribel.

Foto: Rein Järvelill

saamise mõtte ja sisu loomisel. Iga järgmine seltsingu eestvedaja on lisanud omapoolset nägemust ja uusi mõtteid. Aitäh teile, Eevi, Lilia ja Liia! Kindlasti on kõike mõjutanud aeg, milles parasjagu elame.

Läbi aegade on seltsingu kooskäimise aluseks olnud tähtpäevade, nii riiklike kui rahvakalendri tähtpäevade tähistamine, kohtumised erinevate elualade inimestega, teatrikülastused, väljasõidud, ka lihtsalt ümberlauajutud. Oluline osa on olnud kõigi seltsi liikmete sünnipäevade tähistamisel. Omapoolset sära on andnud meie kokkusaamistele Meremäe kooli- ja laste-aialapsed laulu, tantsu ja näite-

mänguga. Ka duett Mahe ning trio Mahe ja Valdur on toonud oma laulud tihti seltsingu koosviibimistele kuulamiseks.

Palju aastaid on tegutsenud seltsingu juures naisansambel Meribel, juhendajaks Elenora Aida. Meribelist on tänaseks kujunenud üsna nõudliku ja keeruliste seadetega repertuaariga ansambel. Oleme rõõmsad, et meid kutsutakse tihti üles astuma ka väljaspoole kodu-valla piire. Siinkohal suur-suur tänu Elenorale ja laulunaistele, kes erinevatest elukohtadest hoolimata kindlaks määratud ajaks ikka proovideks kohale jõuavad. Sellegi peo kontsert-osa oli Meribeli kanda. Laulu- ja pillilood löi lahti ka Ilmar Vana-

nurm, loomulikult olid need ta enda loodud.

Nagu ikka taolistel puhkudel jagati tänukirju, ulatati lilleõisi. Neid jätkus vallajuhtidele, seltsingu eestvedajatele, koostööpartneritele, autojuhtidele ja teistele abilistele.

Meieseltsi Meroos perenaine Sirje Pakler kinkis seltsingule klaasist hingelinnu. Teelesaadetuna kõigi seniste juhtide Eevi, Lilia ja Liia kätest maandus ta Silvia Stepanova pihkudesse, et anda edasi teatelpulka meie tegevuse edaspidiseks sujumiseks. Viimased pool aastat ongi Silvia juba väga palju panustanud seltsingu heaks.

Kui ametlikud jutud räägitud, tõstis Inge akordioni põlvedele ja valsihelid kutsusid tantsupõrandale. Sellest ajast peale, kui Inge kodukohta tagasi tuli, ei möödu peaaegu ühtegi pensionäride kokkusaamist ilma mõnusa seltskonnalauluta akordioni saatel. Aitäh sulle, Inge!

Nii see pidu teoks saigi! On heameel tõdeda, et meie hulgas leidub suurepäraseid kokkasid, lilleseadajaid, ruumikujundajaid, lauljaid, pillimehi ja muidu häid abilisid. Aitäh kõigile peoliste, kes oma kohalolekuga sündmuse eriliseks muutsid. Mida siis sünnipäeval soovida? Eks ikka päikeselisi päevi, tervist ja pikka iga nii seltsingule kui tema liikmetele!

Iga vallaelanik loeb

„Nälg, laku panni!“ – neid sõnu lausus mu vanaisa igal sügisel keldri uksele seistes. Ta näos oli rahulolu ja mõnus muie. Salved olid täis kartuleid, porgandeid, peete, kaalikaid. Riiulid olid täis soolakurke, marineeritud seeni, erinevaid moose ja kompotte. Jäi ainult kiigata üle laudade ja vaadata, kas jõulusiga ikka on juba õiges kaalus. Kahjuks pole täna enam vanaisa, laudas ei ole jõulusiga ning eks keldris jääb ka hoidiseid iga aastaga vähemaks. Need on mälestused, mis ei unune kunagi.

Käes on pime aeg – hingede aeg. Meil kõigil on saagid salves, lehed riisunud, põllutööd lõppemas ja on aega hinge tõmmata ning puhata. Võtta kätte tubased tegevused ja teha plaane sügiseks-talveks. Mõtlete, et mis plaane. No ikka neid, kuidas õhtuid ja vaba aega veeta. Kuid minu hinges on palju kurbust – just selle tõttu, et kuigi meie Setomaa vedosnikud, kultuuritöötajad ja paljud tublid inimesed panustavad sündmuste ja ürituste organiseerimisse ning Setomaa kultuuri- ja spordikalendrisse on planeeritud palju huvitavaid üritusi, pean siiski kahjutundega tõdema, et meie inimesed ei leia kuidagi tahtmist või viitsimist nendest osa võtta. Miks? Ma ei oska sellele küsimusele vastata. Panen kõigile südamele, et leidke kas või kord kuus aega külastada talveperioodil mõnda tantsuõhtut, võimlemistreeningut, matka, õpituba, kino jne. Ei ole kellelegi uudis, et valla eelarve on väga pingeline. Mul on väga kahju, kui eelarveridasid peab kärpima põhjusega, et osalejaid on üritustel vähe. Panustatakse ju valla raha valla elanike heaks. Loodan kõigi mõistvale suhtumisele ja kohtumiseni jõulupidudel. Mina lähen, tule sinagi! Tsiteerides Reet Linnat, kes soovib iga „Prillitoosi“ saate lõpus: „Elame veel!“

Selle tsitaadiga on hea ka jätkata. Paari viimase aasta jooksul on oma ettevõtlikkusega silma jäänud Setomaa kõige väarikamad – Setomaa eakad inimesed. Küll nad ikka jaksavad. Eakate ülikool, see on erinevate kursustega sisustatud koolitusprogramm. Juba kaks aastat järjest on olnud au kätte anda tunnistusi eakate ülikooli läbinutele. Oleks Setomaa koolides ka nii palju lõpetajaid! Sellel aastal alustas kooliteed juba kolmas eakate lend. Tundub, et ideede, entusiasmide või transpordi puudumise tõttu ei jää eakatel küll midagi tegemata.

Sellel sügisel täitus Meremäe pensionäride seltsingul Meelespea 30. tegutsemisaasta. Silmisse tuli pisar, nähes, et Meremäe saal jääb väikeseks piirkonna eakate jaoks. Sünnipäevapidu oli väga läbi mõeldud. Igale osalejale oli laual just selleks sündmuseks kujundatud õnnitluskaart, aktiivsemaid tunnustati tänukirjaga ja kõige huvitavam oli kuulata tagasivaadet ajalukku. Eeskavas esines „Võrumaa aasta noor 2023“, kohalik Meremäe poiss Gerd Palok. Kindlasti ei saa mainimata jätta ansambli Meribel esinemist. Need lauluseaded on kuulamist väärt. Loodan, et ansambel esineb ja tutvustab kindlasti oma tegevusi ka teistes Setomaa piirkondades.

Suur tunnustus ka Mikitamäe Eakate Klubile. Nema-d on alati kohal kõigil piirkonnas toimuvatel üritustel. Ning mitte ainult kohal, vaid ka aktiivselt osalemas. Mikitamäel toimunud „Oktoberfesti“ peol olid nad kohal kostümeeritult, nii nagu kutsel kirjas.

Öeldakse, et „tibusid loetakse sügisel“ või siis ka talvel. Just vallad loevad oma tibusid aasta viimasel päeval. See on aeg, kus läheb lukku valla elanike arv, mille alusel jagab riik vallale rahastust. Kutsun kõiki end registreerima Setomaa valla elanikuks. Kindlasti kutsu valda sisse kirjutama ka oma naaber või tuttav, kes mingil põhjusel pole seda teinud, kuid veedab palju aega või elab Setomaal. Ära jäta valda sisse kirjutamist aasta viimasele päevale, sest andmete töötlemine võtab erinevates ametkondades ka mõne päeva. Iga vallaelanik loeb.

Soovin kõigile rahulikku hingede aega ning vaikselt-vaikselt on saabumas jõuluootus.

URMAS SARJA, vallavolikogu esimees

VALLAVARA MÜÜK

Setomaa Vallavalitsus korraldab suulise enam-pakkumise Setomaa valla omandis olevate kinnis- asjade võõrandamiseks. Suuline enampakkumine toimub **5. detsembril 2023 kell 11** Värskas kultuurimaja suures saalis.

Enampakkumisele pannakse:

- 1. Koidula küla, Männi** katastritunnusega 73201:001:0860, kinnistu reg nr 22189050, elamumaa 100%, pindala 1947 m². Kinnistul asub elamu. Alghind 2000 eurot;
- 2. Puista küla, Vase** katastritunnusega 73201:001:1156, kinnistu reg nr 22193850, elamumaa 100%, pindala 7869 m². Kinnistul asub elamu. Alghind 8000 eurot;
- 3. Meremäe küla, Petseri tee 25-12 korterimand,** kinnistu reg nr 2823341, pindala 50,1 m². Alghind 5000 eurot;
- 4. Meremäe küla, Kaasiku tn 8-14 korterimand,** kinnistu reg nr 2594141, pindala 43,5 m². Alghind 7000 eurot;
- 5. Meremäe küla, Kaasiku tn 8-M100 korterimand,** kinnistu reg nr 2594641, pindala 136,4 m². Alghind 28 000 eurot;
- 6. Tserebi küla, Tserebi järv** katastritunnusega 73201:001:0779, kinnistu reg nr 20951650, pindala 6,26 ha. Alghind 22 500 eurot;
- 7. Pliia küla, Töökoja** katastritunnusega 73201:001:0299, kinnistu reg nr 15308550, pindala 1945 m². Alghind 2000 eurot.

Suulisel enampakkumisel osalemiseks tuleb tasuda osavõtutasu 50 € hiljemalt 5.12.2023 kella 9. Setomaa Vallavalitsuse EE21220000120245346 Swedbanki arveldus-kontole. Osavõtutasu ei tagastata enampakkumise võitjale, kui ta loobub lepingu sõlmimisest. Teistele enampakkumises osalejatele tagastatakse osavõtutasu hiljemalt kümne tööpäeva jooksul pärast enampakkumise tulemuste kinnitamist või enampakkumise nurjunuks tunnistamist. Enampakkumisel osalev pakkuja kinnitab pakkumist tehes, et on vara põhjalikult üle vaadanud, on teadlik kinnistu seisukorrast, suurusest ja piiridest ning juurdepääsuõigusest ja kitsendustest ning ei oma seoses vara, sealhulgas ehitist(t)e seisukorraga mingeid pretensioone võõrandajale ja on nõus kinnistu, sealhulgas ehitise(d) omandama seisundis, millises see on pakkumise tegemise hetkel. Enampakkumise võitjad peavad ühe kuu jooksul sõlmima notariaalse ostu-müügilepingu.

Setomaa Vallavalitsus

Seal kus lõpeb õppetöö, algab noorsootöö

TRIINU ARUND

13.–19. november oli üle-ees-tiline noorsootöö nädal. See on nädal, kus tuuakse esile noorsootöö väärtust ja võimalusi, mida see noorele pakub. Setomaa noorsootöö spetsialistid alustasid nädalat sellega, et vahetasid ära oma tavapärase töokeskkonna, et saada osa kolleegide igapäevastest tegemistest ning tutvuda sealsete noortega. Nädalasse jätkus koolitusi, arutelusid, tähistamist ja väljasõite. Mikitamäel toimus juba traditsiooniline öökool.

Kui tavapäraselt ollakse harjunud noorsootööd seostama sellega, et see on koht, kus on täiskasvanu, kes noortega mängib, jutustab ja neid valvab, siis tegelikkus nii lihtne ei ole. Noorsootöö algab sealtmaalt, kus lõpeb formaalne õpe. Õppimine ei toimu ainult koolikeskkonnas, vaid noor saab teadmisi ja kogemusi huvitegevuses osaledes, mängides lauamänge eakaaslastega, osaledes väljasõitudel, õppepäevadel ja eri üritustel. Koolis arendatakse pädevusi, mis on kirjas riiklikus õppekavas, ja hindend omandatud tulemus.

Noorsootöös on samuti võt-mepädevused, mida noorsootöötaja oma töös järgib. Erinevus on selles, et noorsootöös ei panda hindeid ega jagata hinnanguid. Suhtlus emakeeles või võõrkeeltes, matemaatikapädevus, teadmised tehnoloogia alustest, infotehnoloogiline pädevus, õppimisoskus, isiklik, kultuuridevaheline, sotsiaalne ja kodanikupädevus, algatusvõime ja ettevõtlikkus, kultuuriteadlikkus ja kultuuriline eneseväljendus – kõiki neid arvestab noorsootöötaja, kes planeerib ja teeb tööd noorega ning sealjuures arvestab rangelt noore sooviga. Kui kõrvaltvaatajale tundub, et tegemist on lihtsalt mingi toreda lauamänguga, siis noorsootöötaja näeb selles võimalust arendada noore strateegilist mõtlemist, treenida mälu ja harjutada tähelepanu hoidmist, arendada sotsiaalseid oskusi ja õpetada hakkamasaamist ka kaotusega.

Noorsootöö aitab noorel mõista, miks on vaja õppida korrutustabelit, võrrandeid, füüsikat, keemiat jne. Tihti noored ise ei mõista, miks neil ühte või teist teadmist või oskust vaja, kuid läbi praktiliste tegevuste saab noor kogeda, miks

on oluline mõista protsentarvutust või milleks on vaja teada keemiliste elementide sümbol-leid ja nimetusi. Noorsootöö rikastab ja avarab noore elu, andes talle võimaluse arendada oma tugevusi ning omandada oskusi, millest võib saada tulevikus ka elukutse.

Kui küsisin Setomaa noorsootöö spetsialistidelt, miks nad seda tööd teevad, töid nad esile just selle, et noorsootöö on huvitav ja mitmekülgne. Iga tööpäev on väljakutse, kuna tihti tuleb ette olukordi, mis nõuavad uudet lähenemist või tööd iseendaga, mis tähendab, et see töö võimaldab alati olla õppivas keskkonnas ning pidevas liikumises. Lisaks tõi noorsootöötaja Jorgen välja selle, et ta pole mitte üheski teises ametis õppinud nii palju ennast analüüsima, väljakutseid vastu võtma. See omakorda aitab tal leida iseenda kõige parema ja ehedama versiooni.

„Kui algusaastatel olin ma noorsootöötaja, kes õppis noortega koos, mis see amet on ja mida ma pean täpselt tegema, rääkimata leidmast julguse enda arvamust avaldada ja korraldada õpetavaid tegevusi, siis nüüd saan uhkusega öelda, et

olen teadlik noorsootöö võimaluste edasiandja noortele ja kogukonnale. Tunnetan, et tänu võimalustele noorsootöös õppida, kasvada ja isendaks areneda olen omandanud oskuse seda ka teistele jagada. Noorsootöö on andnud mulle võimaluse kujuneda inimeseks, kes ma olen praegu – avatud, südamlilik, kaastundlik, julge ja eneseteadlik!“ vastas Meremäe noorsootöö spetsialist Mari.

Noorsootöötaja Triinu jaoks on oluline olla noori toetav mentor, innustades neid avastama oma potentsiaali, seadma eesmärgi ning leidma enesekindlust ja aidates noortel kujundada paremat olevikku ja tulevikku.

Setomaa noorsootöö näitel saab väita, et mitteformaalne ja formaalne haridus toetavad teineteist, selleks et noore kasvamise aeg oleks täis erinevaid enesetäiendamise võimalusi ja oma tugevuste arendamise võimalusi. Noorsootöötaja on õpetaja mitteformaalses keskkonnas, kes ei anna trimestri lõpus õpitu kohta hindeid, vaid annab noorele enesekindlust ja usku liikuda oma unistuste poole, tuues noores esile tema parima versiooni.

Noored kujundavad tuleviku Setomaa

Oktoobris käivitus projekt „Active Youth/Tegusad noored“, mille algatasid Setomaa Liit ja Smiltene vallavalitsus Lätist. Projektis viiakse ellu tulevaste noorte liidrite arenguprogramm, kuhu oodatakse osalema 18–30-aastaseid Setomaaga ja Ape piirkonnaga seotud tegusaid noori inimesi, kes soovivad oma kodukandi arengu edendamisel kaasa lüüa, omandada uusi oskuseid ja teadmisi ning leida sõpru ja koostööpartnereid tulevikuks.

Setomaa Liidu juhatuse esimehe Margus Timmo arvates on tähtis, millise tuleviku me

loome. „Tänased noored hakkavad peagi arendama meie piirkonda ja me tahame aidata neil selleks valmistuda. Tulevikuliidrite programm on suunatud noorte oskuste ja teadmiste arendamisele. Noored saavad leida endas üles liidriomadused, nii et nad julgevad teha plaane ja otsuseid ellu viia. Tulevik sõltub ka koostööst – noored saavad programmi käigus omavahel tutvaks ja tekib alus ühisteks ettevõtmisteks.“

Projekti eesmärk on luua Setomaa ja Ape piirkonna noorte koostöövõrgustik. Programmis saab võimaluse osaleda

kuni 15 noort inimest Setomaalt ning sama palju Apest. Noored saavad osaleda viiel kahepäevasel koolitusel eri teemadel: enesejuhtimine ja -areng, meeskonna loomine ja meeskonnatöö, juhtimis- ja liidrioskuste arendamine, avalik esinemine ja meediasuhtlus, oma brändi loomine, ürituste korraldamine ja turundus, projekti ideede arendamine ja projektide koostamine. Koos käiakse üks kord kuus, detsembrist kuni aprillini. Programmi lõpus toimub 2024. aasta juunis ühine 4–5-päevane suvelaager. Esimene koolituspäev toi-

mub 9.–10. detsembril. Arenguprogrammiga liitumine on veel avatud, lisainfot saab projektijuhilt Evelin Leimalt (evelin.leima@setomaa.ee).

Projekti juhtpartner on MTÜ Setomaa Liit ja partner Smiltene vallavalitsus. Projekt „Active Youth / Tegusad Noored“ viiakse ellu perioodil 1.10.2023 – 31.12.2024. Projekti elluviimist toetab INTERREG Eesti-Läti Programm 2021–2027.

EVELIN LEIMA

Interreg
Eesti – Läti

Kaasrahanud
Euroopa Liit

Jõulud ja aastalõpu sündmused Setomaal

Jõulusündmustega alustame I adventil. 3. detsembril kohtume Värskas kultuurimaja saalis kell 14.30. Koos voolime vapusehelmeid, mis toetavad krooniliselt haigete laste ravi. Kell 16 süütame Värskas kuuse juures adventitule. Reedel, 8. detsembril toimub Värskas kultuurimajas traditsiooniline jõululaat, tule soeta kingitusi ja naudi laadamelu. Obinitsa külakeskusesse ootame kõiki 16. detsembril taaskasutust ja isetegemist innustavale jõululaadale.

Jõulupidudega alustame paar nädalat enne jõule, et kõik peod saaksid ikka peetud. Eakate jõulupidu toimub 12. detsembril Lüübnitsa külakeskuses. Tantsuks mängib rahvamuusikaansambel Mahmör. Lisaks toimuvad erinevad jõuluteemaliseid töötoad. Koduseid lapsi ootame 17. detsembril Lüübnitsa külakeskusesse jõulumaale. Obinitsa-Meremäe eakatega kohtume sügisel migulapäeval, 19. detsembril kell 13 Meremäe teeninduspunkti saalis, kus üles astub Obinitsa-Meremäe naiskoor MONK.

16. detsembril kell 20 toimub Setomaa valla jõulupidu Värskas kultuurimajas, kus esineb ansambel Säde ja õhtut juhib Margo Hussar. Obinitsa külakeskuse selle aasta viimane pidu toimub 29. detsembril kell 19, esineb ansambel Mehed Metsast. Nostalgiline aastalõupidu toimub 29. detsembril kell 20 Mikitamäel Valges Ristikus, ansambliks Ojar ja Einar, õhtule lisandub erinevaid üllatusi.

31. detsembril kell 12 toimub erinevates piirkondades aastalõpumatk, mis on hea võimalus külarahvaga veel enne uue aasta saabumist kokku korjuda ja häid soove vahetada.

Uue aasta võtame vastu nagu ikka, 1. jaanuaril kell 1.00 Värskas kultuurimajas, elavat muusikat mängib Volli.

ANU TOE,
MAARJA SAARINE

Esita kandidaadid Anne Vabarna preemia

KANDIDAATIDE ESITAMISE
TÄHTAEG 4.12.2023

VÄLJA ANTAKSE
ELUTÖÖPREEMIAID INIMESELE
VÕI KOLLEKTIIVILE SETOMAA
VALLAST JA VÄLJASTPOOLT
SETOMAA VALDA

KIRJALIKUS ETTEPANEKUS
TULEB VÄLJA TUUA:
1) KANDIDAADI VÕI
KOLLEKTIIVI NIMI JA
KONTAKTANDMED;
2) TUNNUSTUST LEIDNUD TÖÖ
KIRJELDUS;
3) ETTEPANEKU ESITAJA NIMI
JA KONTAKTANDMED.

ETTEPANEKUD ESITADA
VALD@SETOMAA.EE

SETOMAA NOORED KUTSUVA - TULE SETOMAALE!
VALLAVALITSUS TAHAB ÄRA ANDA PREEMIAID PARIMATELE KUTSUJATELE.

OOTAME SETOMAA NOORTELT LUGU, MIKS TULLA SETOMAALE ELAMA/ MIKS SIIN ON HEA ELADA:

- LUGU VÕIB OLLA JOONISTUS, FOTO, POSTER, VIDEOKLIPP VMS, MIS NOORED VÄLJA MÕTLEVAD;
- VÕIB OLLA ESITATUD ÜKSINDA VÕI GRUPITÖÖNA (LISADA AUTORITE NIMED);
- LUGU PEAKS SISALDAMA LAUSET „TULE SETOMAALE“, VÕIB KASUTADA KA #TULESETOMAALE;
- ROHKEM TÄHELEPANU SAANUD LOOD SAAVAD AUHINNA.

TÖÖD ESITADA HILJEMALT 03.12.2023 E-POSTI AADRESSILE MARGERY.ROOSIMAA@SETOMAA.EE.

TÖÖDELE PALUN JUURDE LISADA AUTORITE NIMED. PANE TÄHELE, ET:

- LOOD AVALDAME SOTSIAALMEEDIAS
- ESITATUD TÖID KASUTAME „TULESETOMAALE“ KAMPAANIAS
- KAMPAANIAS AVALDAME TÖÖDE AUTORITE NIMED

Miihi tands, koh tandsjal om ilosahe nätä' udrasõ naha' ku tsirgu sulõ.

Raudoja Ahto pilt

Pow wow – vahtsõ ao indiaani tandsupido

Kats kuud tagasi edimätseh Ameeriga reisukiräh, mis ilmu siih Setomaa aoleheh, saiõ vällä hõigatus, õt ma kiroda ka veedkese indiaanlasi elost Põhja-Dakota Fort Bertholdi reservaadih.

RAUDOJA AHTO

Tu om sääne indiaani reser-
vaat, koh eläse' päämätsele ari-
kara, hidatsa, mandani ja lakota
indiaani rahva'. Kokko om mit-
mit satu indiaani rahvit, a nuu'
kiä' sääle eläse', omma' kõik
suurõ tasatsõ maa rahva'. Ja
olõ-i niimuudu, õt indiaan-
lasõ' eläse' kõrvotsi ja saava'
ütsõsõst arvu – saa-i. Näide
keele' omma' samma muudu
erisagamatsõ' – ku näütusest
või võtta' seto ja hiina keele.
Hoobis tõist muudu keele'.
Tuuperäst om ka rassõ näil üts-
tõsõst arvu saia' ja kolonistel
oll' kergep näid häõtä'. Vaht-
sõl aol om kiil hoobis häömäh
– a kultuur sulandus sagõhõhe
ütest nn indiaani kultuuris.

Ku kohegi kavvõndõhe läät,
tahat õks nätä', kuis eläse'
kohalik' ja meile (mul ja Raali
Ainil) oll' suurõst abimehest
Pargi Indrek, kiä' eläs ja tüü-
täs sääle samah Fort Bertholdi
indiaani reservaadih. Tä uur ni
oppas kohalikõlõ näide kiili ni
kultuuri. Ku meil õks om uma
kiil viil alalõ, sõs sääle om keele
mõistjit hoobis vähä. No olõnõs
määntsel rahval, a nuu' rahva',
kiä' sääle ommava' – arikara',
hidatsa', mandani', nuil om
õnnõ ütsigu' vana' inemisõ', kiä'
viil mõistva' umma kiilt.

Mille tuu nii om? Mi saiõ
ka vastusõ. Taheti, õt kõik
indiaanlasõ' lääsi' kuuli, ja
ku latsõ' kuuli panti, oll' tuu
kotost kavvõndõh. Ütte kuuli
panti kokko eri indiaani rah-
vidõ latsõ'. A keele' olli' väiga
erinevä' ja õt nä saasi' uma-
vaihõl kõnõlda', opati koolih
ka õnnõ ingliso keeleh. Nii ollgi
tulõmusõst tuu, õt noorõ' mõis-
ta-s inäp umma kiilt.

A tuu, kas sa olt indiaanlanõ
vai olõ-i, tuud tiidäs ni tuust
peatäs kinni. Reservaadih kõik
tiidvä', kiä' kost om, ja reser-
vaadih saava' maaumanigus
olla' õnnõ nuu', kiä' omma'
reservaadid nimekiräh. Kiil om

kaomah, a hindäs olõminõ
om kõva. Alalõ om uma päävä
palvusõ' ni tandsu', koh saias
mehes ni naases. Võõrit sinnä'
lasta-i – tuu om uma asi. Midä
võõra' võiva' nätä', om *pow*
wow, midä peetas päämitselt
suvisõl aol ja nädäli lõpuh –
kol' päivä jutti.

Mis tuu *pow wow* om? Ku
lühkolt kokko võtta', om tuu
tandsopido, koh sorditas vällä
parõbit tandsjit, a tandstas ka
niisamatõ, ilo peräst. Ja ku mi
sinnä' lätsi, plaansõgi, õt tahasi'
nätä' kattõ *pow wow*'d. Tuu om
niimuudu ku Setomaal kerig-
upühä – om tiidä', määntseh
küläh määntsel kuupääväl tuu
om. Niimuudu ka sääle – tiidäs,
kunas kohekottalõ minnä'.

Tuu reservaat olõ-i suur, a
hädä om tuuh, õt ütest veerest
tõistõ piät sõitma suurõ tsõõ-
riga. Kest maad juusk Missouri
jõgi. Umal aol saiõ õks säält üle.
A 1950ndil ehtedi Garrisoni
tamm ja jõökõsõst saiõ reservaa-
di Sakakawea järv, kost päse-i
üle ja tulõ sõita' mitu tunni, ku
tahat tõõsõlõ kaldõlõ saia'.

Pow wow jaos om egäh suu-
rõbah küläh uma tsõõrik plats –
keskel tandstas ja ümbretsõõri
saa istu' ja kaia'. Nuu' platsi'
om samma muudu, ku siih om
piä egäh suurõbah küläh laulu-
lava. Egäh küläh veedkese eis'
muudu. Või üldä', õt taust om
ka piä sama – laulupidosit naati
pidämä, ku hindäette laulminõ
egäpäävatselt häömä nakaš,
ni naati koorilaulu tuust kõõ
õigõpast pidämä. Nii ka siih, ku
innevanast oll' egä tandsu jaost
uma aig ni kotus, sõs vahtsõl aol
tandstas nuid, ku om *pow wow*.

Veedkese tuust, kuis sääne
nn tandsopido käü. Inämbüisi
on riidi lõunast edimäne sis-
setulõk – tuu tähendäs, õt
kõik, kiä' kolmõ päävä joosul
tandsva', tulõva' ja näütäse'
hinnäst. Kõik käü õks kõrra
perrä. Kõõpäält nakasõ' trummi'
läämäh. Üts „trumm“ om 6–14
miist, kiä' istusõ' üte suurõ
trummi ümbre ja nakasõ'

ütehkuuh tuud mängmä. Luv-
väs väiko kepiga, minka otsah
om midägi pehmekõist, ja eis'
laulõtas. Ku edimält või olla'
sääne tunnõh, õt kõik om ütte-
muudu, sõs tuud joht olõ-i. Om
õks sõnnoga laula, a või olla' ka
õnnõ hääle'. Rahvas hindas ka
viil nuid trummõ – parõbit vöö-
dõtas vilmi pääle, tetäs iist ni
takast pilti ja nuu' omma' väiga
hinnat mehe'.

Hüä küll, trummi' nakasõ'
läämäh – ja tuu staadioni
vai väläku pääle tuvvas kõõ
päält kiior ja lipu' – hõimu-
lipu', Ameeriga lipu' ja nuid
kandva' indiaanlasõ', kiä' om
sõaväevormih. Siih avvusta-
das nuid, kiä' omma' uma maa
iist võidõlnu'. Indiaanlaisil om
nii, õt valgõ' omma' näile pallo
halva tennü', a maa om näide
esivanõbidõ uma ja tuud avvus-
tadas. Ku olt uma maa iist verd
valanu, olt midägi hüvvä tennü.
Ja kõva helüga loetas ette, kiä
koh om võidõlnu, kiä Vietna-
mih, kiä Iraanah jne.

Näide järeh hõigatas sisse
mehe', päält tuud naase' ja
lõpuh latsõ'. Kiä' omma' jo seeh,
käävä' tandsusammõga müüdä
tsõõri (muidoki ka sõamehe'
ni naase'). Ku kõik om seeh ja
liigusõ', om ku olõsi' lilliaida
trehvanü. Nuid värme om satu
ni tuhandit. Üte rõiva' kiriväbä'
ku tõõsõ uma'.

Mi küsse, õt siih om inäbüs
vahtsõ rõiva', koh omma' vana'.
Tuu pääle ülti, õt mi kultuur om
eloh ja muutus. Mi taha-i nuid
vanno nartsa, kanna õks vaht-
sit ni hindä tett. Ku rõiva' võiva'
olla' ütskõik ku värmilitsõ', sõs
näide man omma' väiga tähtsä'
tsirgu sulõ', udrasõ naha'. Nuu'
naha' om palmitsõt hiussihe,
paistusõ', ku olõsi' pikä' kossa'.
Tähtsä om tuu, õt ku tandsit,
sõs tuu kõik and pallo mano
ni näütäs, kuis mõistat tuud
tandsu tandsi'.

Tandsu' olõ-i paarih, nii
ku mi tandsi – sääle tandsva'
mehe', naase', latsõ' eräle. Kõi-
gil omma' uma' tandsu' – hiil-
mistandsu', egäsugumatsõ'
tsirgu ni elajā tandsu'. Piät lii-
gutamma hinnäst nii, ku tuu
ellä tege.

Ja tuud kõkkõ hinnatas.
Komisjon kaes, pand kirja ja

päält tuud sorditas egä tandsu
parõba' vällä. Edimäts'e saava'
rahha ja teki. Raha om vällä
pandnu reservaadid hõimu vanõ-
bidõ kogo, ütsigu' inemisõ' vai
perre'. Või olla' nii, õt poolõ
võistlusõ päält mõni pereh
otsustas, mi taha kõõ parõba
soe tandsu tandsjalõ anda' 1000
vai 2000 dollarit mano. Tuu hõi-
gatas kõva helüga vällä. Ja sääle
õks kõik käü sularahah. Tandsu'
läbi, loetas kõik peo pääle. Mi
näi, ku kõik latsõ', kiä' tandsõ',
saiõ' tuu iist 15 dollarit. Päält
tandsu võti' latsõ' ütsõsõ perrä
handa ni saiõ' uma' tingäkese'
kätte.

Tekke saiõ mañahtatus –
tekk om kõõ kallip kingtüs ja
tuud kingtäs tenos tandsu iist,
andas pridanäs, tuuga andas
edesi teno vannolõ inemii-
silõ. Om kattõ sorti tekke – kas
hindä kokko ummõld nardsu-
teki' vai hoopis indiaanimust-
riga villadsõ' Padingdoni vab-
riguh tett teki'. Varahappa oll'
nuid tekikudamisõ virmasit
hulga, a vahtsõl aol om õnnõ
üts perrä jäänü.

Niimuudu võistõldas kol'
päivä. Parõba' tandsja' käävä' ka
tõisih reservaatõh võistlõmah.
Meele näüdäti ütte latskõist,
kiä mõistsõ ilosahe vanna-
muudu tandsi', ja timä oll' ni-
muudu ütelt *pow wow* võistlu-
sõlt tõsõlõ käünü ni hindä koo-
liraha kokko kořanu.

Ku nuu' tandsupido' omma',
eletäs ümbre tuu tandsuplati,
ummih ilmadu suurih vakon-
elämiisih vai telgeh. Käüdäs
läbi, aetas jutta – vaihtõpääle
mõni suguvõsa pakk eski' rah-
valõ süvvä'. Jah – mõni või vällä
märki', õt nä tahtva' kokko kor-
junu' inemiihilõ midägi anda', ja
sõõdetäski ar' mitusata inemist.
Sääle om õks tuu andmisõ kom-
mõh viil alalõ.

Ka meil oll' innevanast tuu
tiidminõ, õt ku sa annat, andas
sullõ ka midägi vasta. Ja ku ma
olõ midägi saanu, sõs tuud olõ-i
ma niisamatõ saanu – tuud
om kas jummal vai esivanõba'
tahtnu'.

Piät luutma, õt esivanõba'
tahtva' õks tuud, õt mi vana'
laulu'-tandsu' jääse' alalõ – nii
setokõisi ku indiaani rahvidõ
man.

KUNINGA SÕNOLISÕ LAUL

Naka naane ma laulõmahe,
linikpää naka leelotamma,
ommõ_ks imä mul ka ilolinõ,
esä_ks olli mul ka laululinõ,
kää kõrval veie kirmasõhe,
pandsõ puuhu ni vei pidolõ.
Näie naiti sääle laulõvata,
vanno viise veerätämäh,
jovva-s illo näil imehtädä',
sõnno säadmist seletädä',
koh õks laulva' vana' naase',
elähünü' ilotasõ',
sinnä' tuvi tarrõ tulõ,
liblik lindas põrmanduhe.
Pihla Kullõ, kullakõnõ,
Lummo Kati, kallikõnõ,
olõt suurõ' mul kui sugulasõ',
lauluimä' ti ilolidsõ',
võtit helü ti küll helme sisest,
võtit kumu ti kulla sisest,
sõna' jätit ti sõsarilõ,
laulu' jätit ti latsilõgi.
Astnu' tõsõ' omma' aokõsõ',
tulnu' tõsõ' tunnikõsõ',
mamakõsõ' lännü' manalahe,
lauluimä' omma' liiva ala,
arä sõudnu' mi sõnolisõ',
linnanu' mi linnukõsõ'.
Tetä' olõ-i imp midägi,
minnä' olõ-i imp kohegi,
saa-i tiika ma üteh laulta',
üteh laulta', illo iski',
tulõ esi meil iist üüldä',
iist üüldä', perrä laulta',
laula ma ti laulusõnno,
veeretä ti viiekeisi.

Leelo laultu' om lindi pääle,
sõna' salvõ teil salvõstõdu',
arä_ks pantu om puuterihe,
arä_ks raotu om raamatuhe.
No' saa laulta' ma ti perrä,
viise veertä' vanna muudu,
selle laulu' läävä' ladusahe,
ilosõna' läävä' ilosahe,
selle suuh mul siskasõna',
selle pääh mul pääskolaulu',
teele anna ma suurõ teno,
kundsõni tii kumarusõ.
Künni meele kündleagu,
hillä tulli hingiaigu,
jovva-i teid mi unõhtõlla',
mamakõisi meelest laskõ',
kännü känneld mi pandõmahe,
vaha valla näütämähe,
palas künnel ilosahe,
palas vaha valusahe.
Jääse ilo sõs ilma pääle,
laulusõna' mi latsilõgi,
hoiam' süämeh ti laulusõnno,
hinge pääl ti lauluhellü,
unõhta-i mi mamakõisi,
lasõ-i meelest lauluimmi.

VALGU MEEL

15. novembril 2023

Aitumma, latsõvanõba'!

Meil Obinitza latsiaiah omma' õks olnu' hüä' ja huulva' latsõvanõba', a šookõrd nä olli' ullildõ hüä'.

Mängmiskotusõl, koh latsõ' toimõtasõ', kasvi väiga' laga jugapuu. Jo pikkä aigu mi olõ tahtnu' puhmast vallalõ saia'. Tä om mürgüne ja oppaja' kõik-aig näe-ei puhma taadõ, õt midä latsõ' sääls tegevä'.

Latsõvanõbidõ kuuholõkil tull jäl' tuust juttu, vallast saa-as ka' täpset vastust, õt kunas võõdas puhm maaha. Vaest võisi' latsõvanõba' avita'? Mõni sis nakas kõrraga' kohegi' helstammä ja mõnõ päävä peräst oll talosõ päiv ja kellä-aig kokko lepüt.

Esä' tulli', sae' üteh, ja puhm ollegi' maaha võõdõt. Juuri välläkiskmisõ jaos tuudi traktor. Tasatsõbas saeti viil mõnõ aastaga iist maaha murdunu' kuusõ kand. Lõhmusõ ossõ löigati lühebäst, õt nä latsilõ silmä tsuskasi-i. Liivakasti' sai' täüs vahtsõt liiva, mitmõst kärotävvest sai hällüplatsigi' pääle ja karusselli ala.

A no' kõgõ tähtsáp: meil om no' uma muaküük, mia parhilla' om küil' leheküük. Latsõvanõba' tei' kõõgi pliidi, kraanikausi ja rukamaikaga, tõi' paa', kopsigu', luidsa', pekli' ja karra'. Määnest hüvvämiilt tund lats üte vana paa üle, minkõh saat puulehtist kartohkasuppi kiitã'!

Mi elä tsuudal aol, õt prosta' õgapäävädse' aša' omma' keerulitsõ'. Muidogi' om rahha veidõ, a ku tuud ommõgi', sis õks kiäki' tiia-äi täpselt, kiä' pias puhma maaha saagma ja kunas tuldass haina niitmä vai kuis saia' liiva. A mi kuustõist last omma' siih täambä' ja parhilla' ja näile om vaia kõrralist mässämisõ kotust, koh nä hüvvämiilt tundva'. Ah jaa, säitsmetõistkümnendät uutva' jo nimesildi' ja katsatõistkümnest tatsas õgal hummogul vanõbat velja latsiaida tuuma ja mõnõ omma' viil immiga' kotoh.

Suur-suur teno teele, armsa' latsõvanõba'! Teid tennäse' mi rühmä väiko' ja suurõ'!

Meremäe Kooli Obinitza liitrühm

Obinitza latsiaiarühm vahtsõh mänguköögih.

Latsõvanõbidõ kogo pilt

Seto tandsja' Kubija kivve pääl 2023. aastagal.

Raudoja Ahto pilt

Kargama ja kulatama kavvõkõisiga

2024. aastaga juunikuu 29. pääväl peetäs Setomaal III Seto tandsopito „Kadäh kavvõkõsõ“. Šoovoor sõpruga, kinkõst om tiidä', õt näil om viil alalõ tiidmiisi ja mälestüisi ummist perimüstandsast – kihnlasõ', mulgi', võrokõsõ', lätläse' ni muidohki setokõsõ' eis'.

TORMI PIRET

III Seto tandsopido morolõsädjã

III Seto tandsopido „Kadäh kavvõkõsõ“ om üts Lõuna-Eesti kogokunnaprogrammi sündmuisist Euruupa kultuuripäälina põhiprogrammih. Om jo 2024 Tartu liina kultuuripäälina aastak.

Tandsopido Verska Talomuseumi moro pääle säädjãst om Tormi Piret. Muusigavedosnigust om timahavanõ Setomaa ülembsuotska Leima Evelin. Õgal osavõtjal om uma vedosnik: võrokõisil Udrasõ Maire, kihnlaisil Soide Silvia, setokõisil Tormi Piret, mulkõ ja lätläisi vedosnik olõ-õi viil tiidä'. Kokko tulõ üts suur kirmask, koh saa nätä' tandsa, mia' omma' tandsit innidsõ ao ja täambädse päävä kirmaskil-simmanidõl. Ku pallõ om taah ütist ja ku pallõ om eissagamast. Muidohki omma' kõik tandsja' praasnigulõ oodõdu'

ummih kõrdapite vanaaolisih rahvarõivih.

Setomaa om jaet katõ riigi vaihõl, minkõst üts pidä parhilla' sõta. Könõldõh tandsoperimüest, sis kirmaskit pitä', ummi tandsa hoita' ja latsilõ edesi anda' saa sääne rahvas, kiä om hoiõt ja kaidõst.

Pandõh perimüstandsõ' täambädsehe päivã, om vaia kimmüst ja tuud nii setokõisil ku sõprul Võro-, Mulgi-, Lätimaalt ni Kihnu saarõlt. Tuuperäst om III Seto tandsopidol ka innenägemäldã vahtsit värme.

II Seto tandsopido „Kagoh kulatasõ“ peeti 2021. aastagal. Aoh taadõpoolõ kaiõh om hüä miilde tulõhta', õt õkva kats vuuri – juunikuuh Verska talomuseumih ni augustikuuh Talina vanaliina päivil Tornidõ välägu pääl. Šoo oll' pido üteh lähebidõ naabridõga Vahtsõlinast, Rãpinãst, Lätimaalt ja Vinnemaalt.

I Seto tandsopido „Kagoss

kargasõ“ peeti 2018. aastagal ja šoo oll' kõõ ilmã kõõ edimãne seto tandsopido. Sis oll' tandsopido õnnõ setokõisilõ Setomaa ja muialt Eestist.

Setomaa ülembsuotskidõ kõüdüs tandsopitaga om üts põnnõv mãrgo. Setomaa ülembsuotska' omma' kõigi kolmõ tandsopidoga tihtsahe kõüdet. I Seto tandsopido päävedosnigust oll' tuu aastaga ülembsuotska Tormi Piret. Ku oll' II Seto tandsopido, sis pidi ülembsuotska Jãrvelilli Rein tuud niipallõ tähtsãst, õt oll' pito vallalõ tegemãh mõlõmbal kõrral – Verskah ja Talinah. A III Seto tandsopido muusigavedosnigust om jalki parhillanõ ülembsuotska Leima Evelin.

Kirjapanõhk III Seto tandsopidolõ om vallalõ kooni 2024. aastaga veebruarikuu 1. päävãni. Kirja saa panda' ütškõik ku suurõ pundiga vai tandso-paarilisõga vai hoops ütšindã. Tähtsã om, õt tandsopidolõ tulõjil olõsi' tandsõ' ilosahe selge', kõrdapite seto rõiva' olõmah ni õt 28. ja 29. juunikuu pääväl kõik proomii' saias olla' kotusõpãäl. Kirja saa panda' ka latsi, kinkõl omma' olõmah latsilõ kõlbuligu' rõiva' ni kiä' opva' selgest tandsu', määnd-

sit tandsopidoh tandsva' latsõ'.

Perimüstandsopitast oll'i I ja II ni saa olõma ka III Seto tandsopido. Mãngvã' pillimehe', kandas vanaaolidsi rõivit. Tandstas tandsa, määndsit om tandsit nii kavvõndahe, ku mälehtãdãs. A olõ-õi õnnõ nuid. Perimüs saa õgal aol kokko vahtsõ aoga ja kimmãhe võtt õgast aost edimidã mano. Inne ku suur tandsopido praasnik pääle nakas, saa kafakopliih kõvvu' üttest perimüspesãst tõistõ, oppi' tandsa ja kõnõlda' uma kandi perimüest võrokõisi, kihnlaisi, mulkõ, lãtlaisi ja setokõisiga.

Olt pallõ pallõt ja kulusahe kutst kargama ja kulatama kavvõkõisiga!

Kae' perrã!

- Tiidmiisi tandsopidost saa mano küüssü' Tormi Piretilt kargus@swingtants.ee, kõnõmassina numbrel **517 7614** vai mol'õ-raamadust <https://www.facebook.com/kagosskargaso/>.
- Tegemisõl om tandsopido kodoleht, kohe pandas ütles tandsu', määndsit pidol tandstas.

Kaugõ' õks müüdü muusiummõ!

Talvitsõl aol nakasõ' kõik kuu-pahe minemã, inõmisõ' inãbã tarõh tokõrdamma, mi valmsta hinnãst üteh luudusõga' kül-mãst ja pümmest aost. A õt kev-vãi ja suvi olõs ilolinõ ja nalãlinõ, õt külãlisil olõs loohka siiã' mi mano tulla' ja siih miika' olla', sis vaia jo õgasagamatsi ettevalmstuiisi tetã'.

Muidogi' uutva' tegemist ka' aastaga kokkovõtõ'. Mi pia kõik nii ku joosõ viimãdse tunnini' šood 2023. aastakka, sis tõmba kõrrast hinge ja astu pikã sam-muga' vahtsõ numbriga' aetakka. Mi kõik tiia', õt säänestmuudu om ja lätt.

Nuu', kiä' olõ-õi joosuh edimãtse', omma' iihminejidõ hannah ja piat ka' sama tii tõisi

SARVÕ ÕIÕ

Setomaa Muusiumi Obinitza Muusium

takah läbi tsõksma.

Setomaa muusium kõrrald šoo aastaga viimãdse laadõ-päävä – nahtsipäävä laado. Oll kododsõ olõkiga' laad. Pia kõik tulija' ja olija', ku tahtsõ', sai' tõõnõtõõsõga' tutvast ja kõnõlda', oll aigu olla' ummiga', kulata' ja kaubõlda'. Laadonalju oll nii latsilõ ku suurilõ. Tulõ jäl' kintã', õt prosta' innidse' tegemisõ' ja mangu' omma' parhilla' jal' vahtsõ', vaia õnnõ miilde tulõta' ja nã vällä tuvva'.

Maal olõ-õi inãp täütvãrki maaello, om elo maal, eletãs maal. Ku elolitsõlt inãp määnestki' asja vaia olõ-õi, sis nã joudva' muusiumi. Nuid kint, midã ma talvõl taha kãtte panda', nuid ma muusiumi

anna-ai, a vannu vai katskitsi vai ku nãid om liisnalt pallõ kogonõnu', sis nuu' või muusium hindãle saia' ja eis' edesi hoita'. Muusiumi joud tuu kraam, midã inõmisõlõ inãp olõ-õi vaia. Vot säänestmuudu om ka' taloelãjidõga'. Ütskit lehmãpidãjit om väiga' harvakutti. Ja lehmgi' om no' muusiumi hinnalinõ vara.

Muusiumih proomtas olla' taloelo nãkko, tuuperãst tetãst tuut põldu, kasvatõdas aia-vilja ja laudah omma' elãjã. Teno toolõ, õt Verska talomuseumih omma' hoolõlitsõ' talo pernaase', kiä' mõistva' elãjidõga' kõrda saia' ja nãile om tuu meelelinõ tüü, sis tuuperãst saagi' ilmarahvas kõvvu' elãjit

kaemah. Saat kaia' ja kumpi', kassi ilestã', kullõlda' kikka kirmist ja kannu kaagatamist. Lehm om väiga' suur ellãji, ku olõ-õi inne nãnnü', sis lähkohe mineminõ om hiidütãv. A sääne tã om ja piim tulõ kroosi lehmã nissost, tulõ-õi paki seest.

Õgal puol üle ilma muusiumi' hoitva' innist varra, midã kau-das kas niisamata kaemah vai kaetas perrãtegemisõ perãst, vahtsõlt tegemisõst vai mõt-tidõ kogomisõs. Umma parhil-latsõhe ello naatas hillãkeiste tuuma innitsit tõid ja tegemisi, mãnga ja laula, kindit ja kap-tit, liudu ja pekliit. Kõkkõ tuud kraami nakas vaest kunagi' siih eloh vaia minemã, sis om hüã minnã' muusiumi varaaia, õt

perrã tetã' ja säänestmuudu andaski' innidsele vahtsõnõ elo.

Nãpotüütegijã' omma' muusiumidõh õgapäävãdse' opja' ja perrãtegijã'. Samanii om vannu laula ja jutsidõga'. Tuud mi tiia aetakki, õt Kirãndus-muusiumi varra om minkõstki' vaia, kas õgapääväelo vai lava-laudu pääl esinemisõ jaos. Nii õt muusiumi lehm ja lammã, hopõn ja kitski' uutva' aigu, ku lätt muudu vai elo kãändüs sinnã', õt elo maal nakas olõma maaelo.

Kaugõ' õks müüdü muusiummõ, sis tiia, koh midã hoiõtas ja midã oll mi vana-vanavanõbil vaia ja kuvvamudu nã elli', õt täambã mi siih alalõ olõ ja elã.

Setomaa perändi hoitjido tegemistost

Vahtsõnõ aastak toosõ hindäga üteh Setomaa muusõumidõ tsõõrigu' tähtpäävä': Saatse muusõum saa 50 ja Verska talomuusõum 30. Aastak ildap om Obinitsalgi 30 käeh. Midä olulist varahoitja' soo aoga omma' ar tennü' vai kohe joudnu'?

KUNSTI TIU
Setomaa Muuseumidõ päävarahoitja

Kõkõ tähtsämb mi jaos om olnu sammu pidämine tõis-tõga. Tuu olõ-i olnu kerge, a pia kümme aastakka omma' mi muusõummõ kogo' olnu' nätä'-kaia' Eesti muusõumidõ veebivärehtih (MuIS) <http://muis.ee>, Verska ja Saatse kogo veido pikembält, Obinitsa uma lühembält.

Sinnä' trükidü' andmõ' tahtva' kõik ülekaemist ja täv-vendämist, mink tüüh saava' ka lugõja' avitada'. Oga muusõumi-tüütäjägi' ilmatarga' olõ-i, kiä' oga pildi pääl olija vai koha ni ao ja pilditegijä ar tundva'-tiidvä'. Mi olõmö kõigilõ abi iist veiga tenoligu'. Ja ku mõnõl viil mõni lugu mano kõnõlda' om, toda hinnalitsõmb mi esiva-nõmbidõ aolugu saa.

Veebiväreht om mi harolidsõ muusõumi jaos suur õnn. Taa om loonu võimalusõ saia' kipõ ülekaeminõ kogodõh olõvast, kaitsõh niimuudu meele tuudut vanavarra ku hoitõh kokko tüütäjidõ ni uurjidõ aigu. Sõita' Saatsehe vai Obinitsa asju üle kaema, õt paprihe-kappõ pakit asä' vällä tuvva', vallalõ ni tagasi rulli', vantsüdäsi' rõivakraami, olõsi' suur ao ni kokkovõttõh raha kulu.

Ku paprõkraamist pildi saamisõga saamõ eis' toimõ (skanneri abiga), sis rõivakraami, tüüristu ja majapidämiskraami pildstämisõga mitte. Tuu jaos om vaia mitmõsugust tehnikat: õigit tulli, sirme, aparaatõ jm, lisas tiidmisi pildstämisõl ja peräh pikkä nokitsõmist arvutih.

Asju (esemekogu) om neläl aastagal käünü üles võtmah piltnik Tuulõ Toomas Talinast, kiä om tennü veiga ilosat tüüd, olnu kullano abilino ja küsünü sõbrahinda. Raha pildstämisõs olõmö saanu läbi projekte Kultuuriministeeriumist, 2022. aastagal Setomaa kultuuri-programmist. Tuhast teno! Tämbädses om mi kogodõst 95% digipiltega, miä kõnõlõs mi varahoitjido hüäst tüüst. A samah õgal aastagal kogo' jo

Kunsti Tiiu (iihpuul) ja Korela Tea muusõumi varaga. Tuulõ Toomasõ pilt

tävvenese' ja pildstämisvaja-dus ei kao'.

Setomaa muusõumi' võtva' kõik aig vasta pilte (mustvalgit ni värmilitsi), dokumente, seto raamatit, kirja pantu mäleh-tüisi, seto perimüsega helükandjit, filmi- ja muid matõr-jaalõ, ka asju ni rõivakraami. Täpsembält kae' perrä mi kodo-lehelt vai kiroda'-kõlsta'!

Muusõumikogodõ vallah om riik säädnu iihmärgis järg-mätse' põhimõttõ' ni valigu'.

Vaia om kaia', õt eri muusõ-umidõ kogo' moodustasi' üts-tõist tävëndävä kultuurivär-tüsligu kogomi.

Kogominõ piät olõma mõtõs-tõ ni järepitev. Mi piät tiidmä, miä meil om, ni midä vaia, õt kogo' olõsi' tävveligu' ja huv-tava'. Tegemä ülekaemisi, ana-lüüse. Tuu om paras aorüüvli, kõrvalitsõ inemisõ iist vafo-linõ tüü.

Riigi, kraami üleandjidõ ni mi kõigi jaos om väega tähtsä, õt vanavarra (musõaalõ) hoiõ-tasi' näide pikaaolist püsümist tagavatõh tingimustõh. Olõ-i mõtõht asju kõra' ku naa' mi silmi all häöse'.

Tüü katõ edimätse üles-

andõga om pia õgapääväne, meele jovvukohanõ ja tähendäs umavaiholõ pideväh dialoogih olõmist, a viimädse ülesandõ man lätt asi keerolitsõs.

Mille? Verska muusõumi Paloveere talo, minka elomajah om hoiul seto rahvarõividõ ni talodõ muu uhkõ rõivakraam, om ehtet 1930. aastagal. Aida', koh hoiul vilä- ja rõivakirstu' ni muu kraam ja suurõmba' tüüriista', omma' raodu 1907, saadu pernaasel kaasavaras, üle tuudu Veerulitsa küläst. Tahr om aastagast 1921. Mi puu-tüükoda, miä talo innidsehe lauta kohendõ, om talo kõgõ vahtsõmb hoonõh, ehtet 1980. aastagal. Talol om viil vändäga kaiv kest morro (1936), keldre ja sausann, kemmerg kah puu-kuuri takah. Elo pia nigu üle poolõ saandi tagasi õks. Eelekt-rivärk om muusõumil talo oma-nikus saiõh uvvõndõ, elomajah ahi, pliit ja leso vahtsõnõ tett ja mõnõ' katusõ' kah.

Jo' 2012. aastaga sai tellitü Kurmik Projekt OÜ-lt Paloveere talo majandushuunõ (laut ja hainaküün) rekonstrueerimisprojekt restaureerimistüü-kua ja tekstiilihoidla tegemi-

sõs, a minkast olõ-i tämbäd-seni asja saanu ja miä parhil-ladsõlõ elolõ jalgu jäänü. Väiko' hoidlaruumi' omma 25 aasta-gaga, ku esi' Verska muusõumih kogodõ luujana toimõtanu, täüs saanu'. Sama murõh om tõisilgi, õt õigit tingimuisi nõidõ oludõ man luvva' olõ-i võimalik, a annamõ hindäst kõõ paremba.

Õt saa aastaga vannunõ talo taht kõrralikku kobendamist, om pikembä seletämisõldagi kõigilõ tiidä'. A kiä taht uma sil-mäga üle kaia', sis tii ussõ teno-ligult vallalõ.

Ku olõ-i kogosit, olõ-i muusõumi

Üts asi, minkah mi asutusõ kipõstõ vaelduva' juhi' mukka' ütsmeeleh omma' olnu', om tuu, õt Lõuna-Eesti peränd-hoidlahe Tarto liinah mi asju viiä' ei plaani'. Ja kunas timä viil tulõ! (Veido aigu tagasi tull' uudis, õt ka Põhja-Eesti hoidla ehitüs toukus rahapuudusõl edesi, tuu pidi edimädsenä valms saama). Hoitminõ mass nii vai naa. Mi esivanõmbidõ vara piäs olõma mi umal maal, mi hindä inemistõlõ kergehe

manopäsetäv. Lahendus om vaia löüdä' umal kogokunnal.

Parhillanõ aig om vaenõ ja ettetiidmälä, a õgal aol tulõ plaanõ tetä', edesi kaia'.

Kaiõh hariduseloh toimuvat, olõ joba aigu tagasi mõtõlnu, õt ku veiga illoš ja armas kooli-maja Mikidämäl om sunnidu hinnäst kuubalõ tõmbama, olõs sääil muusõumikogolõ hüä kodo. Mikidämäe valla-maia kävemi ka jo paar aastakka tagasi kaemah, a tuu ei kõlba': veido ni keerolidsõ ruumi'. Sis soo suvi halgahut, õt Verska Originaali vabrigul ilosast tett innidsehe sepikotta mahusi' Verska muusõumi rõivakogo, Paloveere elomaja kraam. Sääil saasi' huvilisi vasta võtta' ni teemapäivi kõrralda'. Olõsi' tur-valinõ, vesi seeh, parrah kaugu-sõh muusõumist, veido keero-lidsõ ruumiplaneeringuga külh, a tuust saa jako, ku piäsi' kau-bas minemä.

Muidogi kulusi' Setomaa muusõumidõ kogodõlõ ar' terveh barakk, miä sääil kõr-val saismah. Suurdõ huunõhe saasi' kokko tuvva' kraami muistki huunist ni aiaveerest, sugõnõsi' kasvupinda kogodõlõ,

saasi' tetä' nn vallalitsõ hoidla (avatud fondihoidla), koh asä' olõsi' kaemisõs kinnilidsi kar-põ-kappõ asõmõl. Tüükodagi mahusi' ar' ja tuuh võisi' saia' ka kohaligu' inemisõ' meistre käe all toimõtada', ummi tuu-lõ-taburette vai muud kraami remonti', midägi vahtsõtki tetä'. Saasi' muusõumiküläli-sile tüütarri paku'...

Parhilla' viil pistü olõva' baraki' omma' kokkosadamisõ veere pääl ja külh olõsi' hallõ, ku mi kogokund näide kõrda-tegemisõs rahha ei lövvä'. Mär-gotada' om vaia tuugi üle, kas Paloveere taloh saa kunagi kaia' nõukogodõ ao välläpanõkit, nigu muusõumi luuja' talopere-mehes saiõh mõtli' ja tassahaa-val tuu jaos kraamigi kõranu', vai lätt müüki.

Juhtõ tetä': vallajuhtõ, voli-kogo, muusõumi nõvvukua, a ka mi inemistõ.

Selge om, õt Setomaa muusõumi' tegevä' õgapäävatselt ilosat tüüd, õt mi esivanõm-bidõ peränd olõsi' hoiõ, olõ-mah ka saa aastaga peräst. Kõi-gilõ manopäsetäv, hüäs mõttõ-lättes, turiste kohalõ meelütä-jäs ja nuurilõ opmisõkotusõs.

Om midä kullõlda!

Seto Instituut om võtnu hindäle ka ütest ülesandõst mi aoluku alal hoita' ja viil niimuudu, õt kõik, kiä' tahtva', pääsesi' toolõ mano. Minevä nätäl saiõ Seto Instituudih jal üts suur tüü lõpõtõdus. Ja tuust om sootska Nurmõotsa Sulo umal aol Kaguraadio jaost tett Setomaa saatõ, mis saiõ' mi kodolehe pääle üles rahvalõ kullõmi-sõst. Kokko om nuid saatit 200 tunni jago. A näide umaagisidõ

kassette digitaalsõs tegeminõ, märksõnno mano pandminõ ja päält tuud viil serverihe üles laatminõ võtsõ õks mitu kõrda rohkõba aigu ku nuu' 200 tunni. Siih tahasigi' tuu tüü iist kittä' Orasõ Odet, kiä sääntse tüü ette võtsõ. Arvada', õt päält säänest tüüd tiid tä mitu kõrda rohkõba tuust aost, ku mi mälehtä.

Ku hõste om teil meeleh, kuis oll' elo 20–30 aastakka tagasi? Midägi õks om, a siist

saat õkvalt uma kõrvaga kul-lõlda', kuis kõnõl' tuud aigu val-lavanõbas olnu Lõvi Vello, kuis peeti Petsereh talsipühhi vai kuis laul' Leiko kuur.

Tuud kõkkõ saat ka märk-sõnno perrä otsi'. Ku olt tuu arhiivi Seto Instituudi kodo-lehe päält üles õtnu ja vallalõ tennü, sõs üleväh nulgah om suurõndusklaas – tiit tuu val-lalõ ni võit pruumi' otsi', kas om sääntsit asju, mis sinno

huvtasõ'. Kokko om päält 1100 märksõna mi andmõbaasih, minka perrä saat jutta otsi' ni kullõlda'.

Muidogi suur aifumma Sulo tütrele Tähtsalu Helinalõ, kiä nuu' kasseti' kokko kõraš ja Seto Instituudilõ kinkse.

Kõik tu ullidu hüä matõr-jaali saat kätte: <https://www.setoinstituut.ee/> digiarhiiv-2/.

Seto Instituut

Hüä' setokõsõ' ni setokõisi sõbra'!

■ Ku teil om säänest materjali – käsikirä', helilindi', video-kasseti', vana pildi', midä võisi' alal hoita' vai digitaalsõst tetä', õt ka vahtsõl aol saasi' näid kasuta', ankõ' Seto Instituudilõ tiidä': info@setoinstituut.ee vai kõlistagõ' karmanitelevhoni pääle **518 2411**.

Nurmõotsa Sulo.
Sundelli Harri pilt

SÜNDMUSÕ' SETOMAAAL

- 2. detsember kell 16 kõõperreetendüs „Ega Nali Taeva Jää!“ Obinitza küläkeskusõh.
- 2. detsember kellä 18–21 Seto Tsäimaja ja Uue-Saaluse Veinitalo kutsva': 7-käugilinõ kontsert-õdagusüük Seto Tsäimajah.
- 2. detsember kell 19 kõõperreetendüs „Ega Nali Taeva Jää!“ Miktämäe teenindüspunkti saalih.
- 3. detsember kell 11 tervüsejoosu ja -käumissari „Sügissammud Setomaal“, 6. etapp Määsi küläh.
- 3. detsember kell 14 koolitus-arotus: „Liikumisharjumuste ja tervislike eluviiside kujundamine. Sihtide seadmine ja nende poole püüdlemine“ Luhamaa külämajah.
- 3. detsember kell 14.30 advendiao alostusõ tähistäminõ ja adventitulli palamapandminõ Miktämäe teenindüspunkti saalih.
- 3. detsember kell 16 adventitulli palamapandminõ Setomaal.
- 6. detsember kell 16.30 ütime joosu- ja matkatreening Verskah Seto Man puhkõkeskusõh.
- 6. detsember kell 17.30 talvõojomisklubi Verska Külmävarõsõ' kogonõminõ: „Värskendav kolmapäev Värskä lahes“ Seto Man puhkõkeskusõh.
- 7. detsember kell 19 kinoõdak „Apteeker Melchior. Viirastus“ Reegi majah.
- 8. detsember kell 9 joululaat Verska kultuurimajah.
- 12. detsember kell 13 iäkidõ joulupido Lüübnitsa küläkeskusõh.
- 13. detsember kell 16.30 ütime joosu- ja matkatreening Verskah Seto Man puhkõkeskusõh.
- 13. detsember kell 17.30 talvõojomisklubi Verska Külmävarõsõ' kogonõminõ: „Värskendav kolmapäev Värskä lahes“ Seto Man puhkõkeskusõh.
- 14. detsember kell 19 kinoõdak „Apteeker Melchior. Timuka tütar“ Reegi majah.
- 16. detsember kellä 12–17 vahtsõst pruukmist ja eis-tegemist takast tsuskva joululaat Obinitza küläkeskusõh.
- 16. detsember kell 16 tandsutarõ Obinitza muusiumih.
- 16. detsember kell 20 Setomaa valla joulupido Verska kultuurimajah.
- 17. detsember kell 16 kodotsidõ latsi joulupido Lüübnitsa küläkeskusõh.
- 18. detsember kell 16 Vabarna Anne umakultuuripreemia Verska kultuurimajah.
- 19. detsember kell 13 sügüsene migulapäiv Meremäe teenindüspunkti saalih.
- 20. detsember kell 16.30 ütime joosu- ja matkatreening Verskah Seto Man puhkõkeskusõh.
- 20. detsember kell 17.30 talvõojomisklubi Verska Külmävarõsõ' kogonõminõ: „Värskendav kolmapäev Värskä lahes“ Seto Man puhkõkeskusõh.
- 29. detsember kell 19 aastalõpupido Obinitza küläkeskusõh.
- 29. detsember kell 20 aastalõpupido Miktämäel Valgõh Ristikuh.
- 31. detsember kell 12 aastalõpumatk Setomaal.

Lihavõõdõh Setomaal

MTÜ Seto Küük om projekti iistvidäjä ja meil om Tarto 24 Kogokunnaprogrammi projekt Seto Kostipäiv aestagatsõõr, mia om kostipääväst 2023 kooni' kostipääväni' 2024. Tuu ao seeh mi taha mitmõ' üri-tüse' tetä' tšuut suurõbalt, sh om plaan tõlki' tiidäandmisõ' inglisõ kiilde, õt kutsu' kavvõ-lisi külälisi. Mi taha tutvusta' Setomaad ja lihavõõtõ kombit, söõgitegemisõ kultuuri ja uma-kasvatõt söõgikraami.

Õigõuskligu' seto' pidäva' lihavõõtõpühhä 5. mail. Tuu om väiga' tähtsä pühä – peräst pikkä paastuaigu omma' lavva' parebidõ süükega' laaditõt ja keväjäilm tege kõik ilma ilolitsõst.

Kerkoh Kauminõ, hällüpääl laulminõ ja munaloomka tege-minõ lihavõõtõ aigu om Seto-maal viil eloh. Lihavõõtõ üüse om jumalateenstüs. Peräst teenstüst om ristikauk ümbre kerko, kõigil kündle' käeh.

Nädäli joosul om mitmit üri-

Tõnissoni Silveri pilt

tüisi, tüütarri, üllätüisi ja huv-tavvi ettevõtmisi.

Täpsebält saat kaia': <https://www.setomaa.ee/kogukond/>.

Ku sul om vaia midägi' küüsüdä' vai om mõttit, võit julgõhe kirota' kyyk@setomaa.ee vai helstä' 58106058.

GOMOZOVA ANZELIKA
MTÜ Seto Küük

Kasutõt läteh:

- Nassari Elvi, 2023. Maaselits ja paabapraasnik. (<https://folkloori-noukogu.ee/maaratlemata-et/maaselits-ja-paabapraasnik/>)

Tulõq kaeq, kuiss pakan palas, sarvõq pistü, perseq palas!

Sääne om kibõnakõnõ Rahmani Jani kirotõt tekstist „Pakan palas“. Pagana palamist saa nätä' timahavadsõl Võro tandsopidol. Üüse.

Üüse?

Muidohki üüse. ÜÜtandsopidoh. Võro liinah Kubijal.

2024 om Tarto liin Euruupa kultuuripäällinast. Üteh Lõuna-Eestiga. Tuuperäst om uuta' vahtsit ja tõistsagamadsi sündmuisi. Õga-aastagast Võromaa laulu- ja tandsopito olõki-õi.

Om hoops PAGANLINÕ PERIMUSÜÜ 2024. aastaga augustikuu 24. pääväl. Õigõhe õksõdagu, ku väläh jo pümme om.

Lugu sääne, õt ütel tšuudal augustikuu üül om Kubija pedäjidõ all nätä' tulõköisi. Puie vaihõl hiilvä' tundi', nak-sikõsõ' ja puraski'. Kohki mäng-täs kannõlt. Midä pümmebäst lätt, tuud inäp om tunda', kuv-vamuudu ammunõ ilm elolõ heränes.

Paganligul perimüsüil saava'

kokko perimüskultuur, tiaatre-kunst, vallusõ viguri' ja luudusõimme'. Osalõjist omma' näüt-lejä' ja tandsja' Saarõ-, Viru-, Harju-, Võro- ja Setomaalt.

Pido iistvidäjidõst omma' Udrasõ Maire, Mähari Kadri, Valsi Kristi ja Käbini Helena. Setomaa tandsojako vidä Tormi Piret.

Hüä seto tandsja! Om hüä-miil tiidä' anda', õt eräle tandsa ÜÜtandsopidost opma naada' olõ-õi vaia. Nuusama' tandsu',

muidohki veidembä, mia' tands-tas III Seto tandsopidol, omma' tandsmisõst ka ÜÜtandsopidol. Pallõ kirja panda' ÕÖtantsu-pidu „Õnnemärgi all sündi-nud“ ([google.com](https://www.google.com)), kiä' tahtva' osa saia' inneolõmalda praas-nigust.

Seto tandsojao kottalõ saa küüssü' Tormi Piretilt kargus@swingtants.ee, tel 5177614.

TORMI PIRET
ÜÜtandsopido
seto jao vedosnik

SÜNNÜPÄÄVÄ' DETSEMBRIH

Auna Mare – 84

2. detsember
arheoloog

Kukõ Karmen – 33

2. detsember
Lummo Kati leelopargi
laulja

Linnu Helvi – 88

4. detsember
innine Helmise
koori killõ

Suurõ Erika – 67

5. detsember
Siidisõsarõ leelonaane

Sarvõ Jaan – 43

5. detsember
pilli-, tandsu-
ja laulumiis

Teppo Sirje – 71

7. detsember
Helmekaala'
leelonaane

Pelisaarõ Georg – 65

7. detsember
poliitik

Urmi Evelin – 49

7. detsember
kujonduskunstnik

Loigu Silvi – 67

9. detsember
Sorrõseto leelonaane

Kahuski Päivi – 36

9. detsember
Tsibihärbläisi
koori laulja

Ristimäe Veera – 91

10. detsember
leelonaane

Kudre Raul – 53

11. detsember
Setomaa vallavanõmb,
Seto Kongressi
Vanõmbidõ Kogo liigõh

Palolilli Mari – 46

11. detsember
Lummo Kati
leelopargi laulja

Suuna Riina – 63

12. detsember
Helmise
leelonaane

Sundelli Harri – 71

16. detsember
fotograaf, muusigamiis,
OUT tiätre näütlejä

Lennuki Helen – 34

16. detsember
Sorrõseto
leelotaja

Verevmäe Kaja – 61

17. detsember
Siidisõsarõ
leelonaane

Kala Ingrid – 55

17. detsember
Seto Käsitüü Kogo
vedosnik

Kama Kaido – 66

18. detsember
poliitik

Helmi Valdur – 85

20. detsember
Meremäe-Obinitza
naiskoori dirigent,
Hõpõhelme'
ja Meremäe mehe'
laulumiis

Külviku Mart – 63

20. detsember
loodustiidläne

Vananurmõ Ilmar – 77

21. detsember
kiränik

Poolaku Valve – 68

21. detsember
Kuldatsäuga
leelonaane

Rahusoovi Katrin – 58

23. detsember
Meremäe-Obinitza nais-
koori laulunaane

Metsiku Kadri – 45

23. detsember
Mokornulga koori
leelonaane

Lillepuu Vassili – 95

25. detsember
laulumiis,
Seto Miihi Summa
auvedosnik

Mäeotsa Ain – 52

25. detsember
lavastaja,
Vabarna preemia
laureaat

Riitsaarõ Rutt – 50

25. detsember
kultuuritüütäjä

Osti Helgi – 71

26. detsember
Siidisõsarõ
leelonaane

Krooni Hele – 61

26. detsember
Meremäe-Obinitza
naiskoori laulunaane

Toomesaarõ Triin – 36

26. detsember
Siidisõsarõ
leelotaja

Punamäe Anita – 63

29. detsember
Helmekaala'
leelonaane

Sibula Priit – 46

31. detsember
poliitik

Setomaa Vallavalitsus suuv õnnõ:

Vassili Lillepuu 95
Helene Raudvee 94
Meta Kurg 93
Helvi Lind 88
Meeta Vahermets 88
Leida Pilt 86
Leo Niido 84
Eha Laanemaa 84
Liide Lusti 84
Viire Viinak 84

Johannes Parts 82
Mihhail Baškirov 82
Illar Laanetu 79
Heli Juhkam 78
Heinar Hansar 77
Viiu-Felicia Aun 77
Ilmar Vananurm 77
Maria Tamm 76
Toivo Sikk 76
Silvi Niido 76

Leon Kaljuvee 75
Olev Palm 74
Aavo Purdeots 74
Feliiks Lilleaed 74
Aleksander Nurmeots 72
Aino Liivago 72
Valentin Stepanov 72
Arvo Laimets 72
Arvo Möldri 72
Maimu Kausmees 71

Lea Urbla 71
Aino Vallas 71
Harri Antero Sundell 71
Silvi Mäela 71
Toomas Raudsepp 71
Silvi Hade 70
Heinrite Norre 70

OLGA LUHA
90

Õnnitlõsõ' Veera ja Linda
perridõga.

Õnnitlõmi
tillokõisi
vallakodanikkõ!

JARED KALDER
MIROSLAVA GRIGORJEVA
LAIRA SUUN

Leinämi

† Eevi Vaivere